

Засновники Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Служба інформаційно – аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ). *Заснований у 2003 році. Виходить двічі на тиждень.*
Головний редактор О. Онищенко, академік НАН України. *Редакційна колегія* В. Горвий (заступник головного редактора, науковий керівник проекту), Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна.
Бюлетень підготували: С. Горова, О. Пестрецова, Н. Тарасенко. *Адреса редакції:* НБУВ, просп. 40 – річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044) 524 – 25 – 48, (044) 525 – 61 – 03. Е – mail: siaz@pochta.ru, www.nbuv.gov.ua/siaz.html. Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 3 серпня 2001 р.

**Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження із СІАЗ: siaz@pochta.ru**

РЕЗОНАНС

/Бюлетень матеріалів, підготовлених на базі аналізу
оперативної інформації електронних видань/

**№ 93
(15 грудня 2011 р.)**

ЗМІСТ

У ЦЕНТРИ УВАГИ	2
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС.....	3
ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА.....	30
ВИКОНАВЧА ВЛАДА	34
ПОЛІТИКА	42
ЕКОНОМІКА.....	48

КИЇВ 2011

У ЦЕНТРІ УВАГИ

Звернення Президента з нагоди Дня вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС

Дорогі співвітчизники!

Сьогодні Україна віддає шану учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції.

Ризикуючи своїм життям, ліквідатори самовіддано боролися з наслідками найбільшої в історії техногенної катастрофи.

Пом'янімо ж у цей день всіх загиблих і вклонімося їх світлій пам'яті та героїчному подвигу. Історія становлення нашої держави нерозривно пов'язана з Чорнобилем. Попри суттєві досягнення в подоланні згубних наслідків трагедії у нас досі залишається чимало невирішених проблем.

Вважаю, що далеко не все зроблено для того, щоб ліквідатори наслідків катастрофи нині мали гідне життя і умови для охорони здоров'я. Будемо докладати усіх зусиль для виправлення ситуації.

Хотів би відзначити активну діяльність громадських організацій учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС, із розумінням ставлюся до їх вимог і закликаю до подальшого відкритого діалогу з Урядом України. У цій важливій справі маємо бути взаємовідповідальними.

З наступного року будуть значно підвищені пенсійні виплати інвалідам-ліквідаторам, протягом року буде реалізована програма реконструкції та переобладнання спеціалізованих лікарень для постраждалих із забезпеченням їх безкоштовними медикаментами та посиленням харчуванням.

Як Президент України, і надалі контролюватиму цей процес, підтримуватиму усі конструктивні ініціативи, спрямовані на соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок катастрофи.

Шановні учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС!

Від імені Українського народу висловлюю вам вдячність за мужність і самопожертву, виявлені у тяжкий для нашої землі час. Щиро зичу усім вам доброго здоров'я, довгих та щасливих років життя, здійснення мрій і сподівань.

Віктор Янукович

*(Офіційне інтернет-представництво Президента України
(www.president.gov.ua). – 2011. – 14.12).*

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб.

Україна в контексті процесів євразійської інтеграції

Нові інтеграційні тенденції на пострадянському просторі, активізація яких останнім часом привертає увагу світового та українського експертного середовища, вкотре актуалізували дискусію щодо геополітичної спрямованості України. Повернення до цього питання, попри багаторічний євроінтеграційний курс української влади, спричинила низка політичних та економічних чинників як внутрішнього, так і міжнародного характеру.

Першим з них можна вважати економічну кризу, яка до сьогодні триває в Європейському Союзі та Сполучених Штатах Америки та кидає чимало викликів українській економіці. Економічна криза показала слабкі місця європейської економіки та дала привід деяким експертам для припущень про відсутність для України насамперед економічної вигоди від вступу до ЄС.

Натомість зміна політичної влади в Україні в результаті останніх президентських виборів започаткувала відповідні корективи зовнішньополітичного курсу нашої держави, одним з пріоритетних напрямків якого став російський, що викликало нову хвилю дискусій щодо можливостей та перспектив узгодження стратегії європейського вибору України з інтеграційними процесами на євразійському просторі.

Приводом для виникнення нових версій щодо напрямку зовнішньополітичних пріоритетів української влади стала ідея прем'єр-міністра Росії В. Путіна, який нещодавно оголосив про своє рішення йти на третій президентський термін, про створення на пострадянському просторі Євразійського союзу, який у перспективі повинен стати «одним з полюсів сучасного світу». Свої погляди на майбутній союз В. Путін виклав у статті «Новий інтеграційний проект для Євразії – майбутнє, яке народжується сьогодні», опублікованій у газеті «Известия».

Спостерігачі розцінили концепцію В. Путіна як спробу відродити СРСР, проте сам російський прем'єр відкидає такі припущення. В. Путін пояснив, що мова не йде про те, щоб у тому чи іншому вигляді відтворити СРСР. На його думку, «наївно намагатися реставрувати чи копіювати те, що вже залишилося в минулому, але тісна інтеграція на новій ціннісній, політичній, економічній основі – це веління часу».

ЄАС, у викладі В. Путіна, має стати новою, вищою формою інтеграції на пострадянському просторі, розвинувши досягнення Єдиного економічного простору, який має запрацювати з 1 січня 2012 р. «Ми пропонуємо модель потужного наднаціонального об'єднання, здатного стати одним з полюсів сучасного світу і при цьому відігравати роль ефективної «зв'язки» між Європою і динамічним Азіатсько-Тихоокеанським регіоном», – пише він.

В. Путін наголошує, що «Євразійський союз – це відкритий проект. Ми вітаємо приєднання до нього інших партнерів, і насамперед країн Співдружності. При цьому не збираємося когось квапити або підштовхувати. Це має бути суверенне рішення держави, продиктоване власними довгостроковими національними інтересами». В. Путін обіцяє, що завдяки формуванню Євразійського союзу росіяни, казахи, білоруси, а також усі, хто вирішить приєднатися до нового утворення, отримають у межах союзу більше можливостей: свободу пересування, ведення бізнесу, працевлаштування і здобуття освіти.

Прем'єр РФ розраховує на розширення кола учасників майбутнього Євразійського союзу насамперед за рахунок повноцінного підключення до роботи Киргизії і Таджикистану. Водночас згадки про Україну, яку Росія неодноразово запрошувала до участі у Митному союзі, у статті В. Путіна немає, однак він наголошує, що вітає членство в новому союзі інших країн, насамперед тих, що входять до СНД. Очевидно, саме Україні адресована теза В. Путіна про те, що Митний, а в подальшому і Євразійський союз стануть учасниками діалогу з ЄС. В. Путін переконує, що інтеграція до ЄС та Євразійського союзу не заважають одна одній: «Певні наші сусіди пояснюють небажання брати участь у перспективних проектах на пострадянському просторі тим, що нібито це суперечить їхньому європейському вибору... Вважаю, що це хибна дилема... Ще 2003 року Росія і ЄС домовилися про формування спільного економічного простору... Тепер учасником діалогу з ЄС стане Митний союз, а надалі – і Євразійський союз. Відтак входження до Євразійського союзу, окрім безпосередніх економічних переваг, дасть змогу кожному із його учасників швидше і на більш вигідних позиціях інтегруватися до Європи».

Практична реалізація підходів, сформульованих у статті В. Путіна, розпочалася 18 листопада 2011 р., коли президенти Росії, Казахстану і Білорусі Д. Медведєв, Н. Назарбаєв та О. Лукашенко підписали в Кремлі Декларацію про євразійську економічну інтеграцію і Договір про євразійську економічну комісію. Зустріч відбулася напередодні набуття чинності низки міжнародних договорів Єдиного економічного простору (ЄЕП), в рамках якого з 1 січня 2012 р. буде забезпечено вільний рух товарів, послуг, капіталів і робочої сили між Росією, Білоруссю і Казахстаном, об'єднаних у Митний союз, який діє з 1 січня 2010 р. в рамках Євразійського економічного співтовариства (ЄврАзЕС).

«Ми зробили черговий і дуже потужний крок на шляху формування Євразійського економічного союзу – об'єднання, яке, поза всяким сумнівом, буде визначати майбутнє наших країн», – заявив Д. Медведєв після підписання документів.

Президент Росії висловив упевненість у тому, що створюваний союз уникне проблем єврозони, оскільки країни-учасниці стартують з приблизно однакових економічних майданчиків і представляють швидкозростаючі економіки. «Ми стартуємо не з різного рівня, а ми стартуємо з приблизно

одного майданчика при розумінні, звичайно, того, що економіка Росії більша, партнерські економіки менші», – зазначив він.

Як зазначено у Декларації, ЄЕС буде засновано на нормах і принципах Світової організації торгівлі (СОТ) і на будь-якому етапі свого формування він буде відкритим для приєднання інших держав. Ініціатори нового союзу планують, що до нього згодом увійдуть також Киргизстан і Таджикистан.

Згідно підписаних лідерами трьох країн документів, інтеграційними процесами у форматі Митного союзу (МС) і ЄЕП керуватиме Євразійська економічна комісія (ЄЕК), яка вперше з часів розпаду СРСР стане наднаціональним органом, якому поступово передаватимуться національні повноваження. ЄЕК має приступити до роботи з 1 січня 2012 р.

Автори проекту наголошують, що механізм прийняття рішень в рамках ЄЕК виключатиме домінування якоїсь держави і передбачатиме два рівні – Раду Комісії та Колегію Комісії. Рада у складі віце-прем'єрів здійснюватиме загальне регулювання інтеграційними процесами в МС і ЄЕП. Колегія стане основним робочим органом, куди всі країни делегують своїх представників у статусі міжнародних незалежних чиновників.

Вищим органом для ЄЕК буде вища Євразійська економічна рада, яка збиратиметься на рівні глав урядів і глав держав. ЄЕК керуватиметься її рішеннями і може бути наділена правом підписувати міжнародні договори й створювати свої представництва в третіх країнах, а також при міжнародних організаціях.

Згідно з проектом створення ЄЕК, вона отримає розширені порівняно з комісією Митного союзу (КМС) повноваження – окрім митно-тарифного регулювання, митного адміністрування, техрегулювання, комісія буде займатися встановленням торгівельних режимів із третіми країнами, валютною, макроекономічною, енергетичною та конкурентною політикою, регулюванням держмонополій, питаннями промислових і сільгоспсубсидій, держзакупівель, транспорту, міграції, фінансових ринків та «інших сфер».

Передбачається, що ЄЕК буде приймати рішення «на підставі голосування членів ради або членів колегії у порядку «один член колегії – один голос» або «один член ради – один голос». До ради увійде по одному віце-прем'єрові від уряду кожної країни, до складу колегії – по три представника.

За даними ЗМІ, сукупна чисельність нового органу складе понад 1,2 тис. осіб. Нині до секретаріату комісії Митного союзу, що виконує ті самі функції, входять 150 чоловік. Число ж нових функцій ЄЕК з питань розширення координації ЄЕП у макроекономіці, антимонопольній, міграційній політиці, регулюванні фінринків, держмонополій і держзакупівель не перевищує 30.

Для роздування штатів ЄЕК передбачені повноваження щодо створення департаментів, які будуть готувати рішення і займатися моніторингом у підвідомчих галузях, і консультативних органів. Фінансування їхньої діяльності, як і діяльності всієї комісії, відповідно до ст. 6, «здійснюватиметься на підставі бюджету комісії, який формується за рахунок пайових внесків сторін, визначених пропорційно нормативам розподілу сум

ввізних митних зборів». Оскільки ж у Митному союзі на РФ припадає 87,97 % усіх мит, більша частина витрат, очевидно, ляже на бюджет Росії.

Утім, це не єдина ціна, яку РФ заплатить за підписання договору про ЄЕК. У вересні Білорусь і Казахстан негативно відгукувалися про проект договору, просуваючи принцип «одна країна – один голос». У результаті була відкинута категорична вимога РФ про принцип зваженого голосування (за ним РФ має 57 % голосів) і зафіксовано рівноправне представництво сторін у ЄЕП. Таким чином, якщо до Митного союзу приєднаються Киргизстан і Таджикистан, вага РФ у ЄЕК знизиться з 1/3 до 1/5.

Експерти прогнозують, що нова євразійська бюрократія ЄЕК, можливо, сформується із членів уряду **В. Путіна**, що відходить. Крім першого віцепрем'єра І. Шувалова, який входить до КМС, до комісії в якості спеціального представника президента РФ де-факто увійшов голова Мінпромторгу В. Христенко. На підбір кандидатів відведено трохи більше ніж півроку, хоча договором не врегульовано конфлікт із національними законодавствами: члени колегії будуть незмінні протягом чотирьох років і формально незалежні від національних органів виконавчої влади – при тому, що склад їх буде формуватися з урядових чиновників.

Три країни взяли на себе зобов'язання до кінця цього року виконати внутрішньодержавні процедури для набуття договором чинності.

Виступаючи на прес-конференції після підписання угоди, Д. Медведєв заявив, що інтерес до нової інтеграційної структури виявляють і інші партнери по Співдружності Незалежних Держав. «Ми, звичайно, відкриті для всіх, хто розуміє перевагу об'єднання наших потенціалів, і будемо працювати над цим завданням», – наголосив він.

Євразійський економічний союз уникне тих проблем, із якими зіштовхнувся Європейський Союз (ЄС), вважає президент РФ. «По-перше, ми йдемо на це свідомо. І ми розуміємо, хто інтегрується в наш Євразійський економічний союз і нинішній економічний простір, – оголосив він. – Це не конгломерат розрізнених країн – чи то тих, що використовують євро як засіб платежу, чи 27 держав ЄС».

«Наразі це – три країни, у яких була спільна історія, спільне минуле й котрі розвиваються за схожим сценарієм, тому що ми створюємо нову економіку», – підкреслив Д. Медведєв. Президент РФ вважає, що в Росії, Казахстані та Білорусі економіки швидко зростають, «навіть за наявності тих проблем, які є зараз у всіх наших країнах».

«Ми починаємо не з різних рівнів, а стартуємо з приблизно одного майданчика з розумінням, звісно, того, що економіка РФ – більша, партнерські економіки – менші, – наголосив він. – Я не хочу натякати на ЄС, але вони частково купили “кота в мішку”. У нас же немає такої ситуації. Тому я впевнений, що ми створимо міцний, ефективний і такий, що добре розвивається, економічний союз».

Д. Медведєв наголосив, що інтеграційне об'єднання, створене РФ, Білоруссю та Казахстаном, відкрите для нових членів, «але це не означає, що будь-яка країна, навіть близька нам і партнерська, може завтра до нього

вступити». «Для кожної країни повинна бути створена робоча карта долучення, яке може тривати й рік, і два, і десять, і 15 років. Це – для того, щоби не порушити наших економічних інтересів, і для того, щоби не створити труднощів для країни, що приєднується, – сказав президент РФ. – Будемо діяти обережно, з урахуванням досвіду ЄС».

На думку Д. Медведєва, механізм ухвалення рішень Євразійською економічною комісією виключає домінування якоїсь країни над іншою: «Це – рівноправна комісія. Вона буде працювати, сподіваюся, ефективно, а принципи її роботи будуватимуться на ринкових, на демократичних засадах, і, сподіваюся, буде враховано найкращий світовий інтеграційний досвід. Ми вміємо домовлятися. Ми вміємо чути одне одного й уміємо досягати компромісів. І в нас по-справжньому гарний і робочий настрій. Це є запорукою того, що та інтеграція, якою ми займаємося, – інтеграція економік РФ, Білорусі та Казахстану – буде успішно розвиватися в інтересах наших країн і наших народів».

Н. Назарбаєв заявив, що створення Євразійського економічного союзу в жодному разі не є відтворенням СРСР: «Як можна говорити про реінкарнацію СРСР? Радянський Союз існував при жорсткій командно-адміністративній системі, тотальній державній власності на засоби виробництва, комуністичній ідеї як каркасі. Це – якісь незрозумілі фантомні страхи наших опозиціонерів або просто ворогів, котрі не хочуть мати такої інтеграції на цій території». Вказуючи на переваги новоствореного наднаціонального союзу, Н. Назарбаєв зауважив: «Вигода тут очевидна, і можна все пояснити на пальцях».

«Якщо казати про факти, то за один рік роботи Митного союзу товарообіг між нашими країнами в середньому збільшився на 40 %: у нас із РФ – на 57 %, а з Білоруссю – удвічі. Нічого подібного ніколи не було», – констатував президент Казахстану, зазначивши при цьому, що країни ЄС десятиліттями йшли до створення наднаціонального утворення. «Перед схваленням сьогоднішніх документів ми пройшли дуже складний шлях – п'ять років минуло від часу підписання в Сочі. ЄС йшов до того 40 років», – уточнив Н. Назарбаєв.

Щодо термінів створення Євразійського економічного союзу, В. Путін прогнозує завершення процесу його формування не раніше 2015 р. «Десь на рубежі 2015 р. ми можемо підійти, якщо будемо діяти так само енергійно, як досі працювали, до реалізації ідеї створення Євразійського союзу», – заявив В. Путін на спільній із прем'єр-міністрами Білорусі і Казахстану прес-конференції у Санкт -Петербурзі.

Водночас президент Білорусі О. Лукашенко вважає, що Євразійський союз може бути сформований уже до кінця 2013 р. «Адже ми основу (ЄП) створили за півтора року. Так що, можливо, ми наблизимо термін формування Євразійського союзу», – заявив О. Лукашенко.

Такі заяви вважає передчасними директор Центру прикладних і політичних досліджень «Пента» В. Фесенко. «На даний момент Олександр Лукашенко видає бажане за дійсне. Я думаю, що із трьох президентів (Росії, Казахстану та Білорусі) він зацікавлений у якнайшвидшій реалізації цього проекту, враховуючи залежність Білорусі від економічних і фінансових ресурсів Росії. Крім того, йому

треба показати білоруському народу нові перспективи і сформувані в умовах тяжкої економічної кризи нові очікування у суспільстві», – зазначив В. Фесенко.

Експерт нагадав, що раніше О. Лукашенко говорив подібні речі про Союзу державу Росії і Білорусі, однак очікування не виправдали себе. «Темпи створення Євразійського союзу залежатимуть від дій В. Путіна. Тому з теоретичної точки зору на політичне оформлення такого союзу можна вийти вже через кілька років. Але якщо проводити паралель з Європейським союзом, то слід нагадати, що він ішов від політичного до економічного об'єднання кілька десятиліть, і це досить складний процес», – зазначив В. Фесенко.

«Ідея “Євразійського союзу” в очах самого В. Путіна – це щось феноменальне. Він уявляє це як новий зовнішньополітичний план для країни. “Євразійський союз”, новий інтеграційний простір на території колишнього Радянського Союзу, без України створити буде дуже важко. Той факт, що Білорусь, Казахстан і Росія, не виключено, підпишуть певний договір про створення “Євразійського союзу” ... це для багатьох стало сенсацією. Це було досить несподівано», – сказав експерт із російських питань, німецький політолог А. Рар.

Слід звернути увагу й на існування альтернативних точок зору на темпи створення ЄЕС серед російських політиків. Зокрема, экс-прем'єр-міністр Росії Є. Примаков вважає, що поспішати з розширенням Митного союзу і ЄЄП не можна. Про це він сказав у Москві під час круглого столу на тему «Велика країна: перспективи інтеграційних процесів на пострадянському просторі в рамках Євразійського союзу».

«Не можна квапитися з розширенням тристороннього російсько-казахстансько-білоруського об'єднання, яке є базою Євразійського економічного союзу. Ми знаємо, що до нього вже стукають Киргизія та Таджикистан», – сказав Є. Примаков. Він підкреслив, що всі потенційні учасники повинні відповідати певним критеріям, напрацьованим до, а не під час участі.

На думку Є. Примакова, при створенні Євразійського союзу необхідно використовувати досвід Європейського Союзу. За його словами, кризу в ЄС викликано тим, що союз розростався дуже стрімко. «Вважалося, що чим ЄС ширший, чим більше країн у ньому, тим він потужніший, але виявилось, усі справжні біди почалися через те, що в союз влилося дуже багато країн, не співвідносних за своїми можливостями із жменькою західноєвропейських держав-засновників», – сказав Є. Примаков. На його думку, Шенгенська угода, єдина валюта увійшли у суперечність до суверенітетів країн – членів Євросоюзу. Також однією з ознак кризи ЄС є нездатність провести Конституцію, де була б зафіксована необхідність створення політичних і військових наднаціональних структур.

Тим часом, очевидним є те, що план створення Євразійського союзу повністю повторює створення Європейського Союзу. Проект інтеграції копіює не лише назву Європейський Союз, в російському варіанті Євразійський союз, але й усі інститути ЄС. З січня 2012 р. Євразійська комісія, до якої увійдуть заступники прем'єр-міністрів країн-членів,

займеться визначенням тих компетенцій, якими держави повинні будуть поступитися Союзу. При ній буде створена Євразійська колегія, виконавчий орган, що займається питаннями бюджету і субсидій сільському господарству і промисловості.

Згідно з Протоколом, мета співтовариства полягає у відміні митних бар'єрів, у виробленні єдиних тарифів між Росією, Білорусією і Казахстаном в передбаченні політичної інтеграції. До цього союзу можуть приєднатися усі країни, що входили не в такі віддалені часи до складу Радянського Союзу. Отже, в усьому цьому важко не побачити імітацію процесів, які після Другої світової війни привели до створення Європейського Союзу, до якого можуть увійти усі європейські країни, і очолюваного сьогодні Європейською Радою і Європейською комісією.

«Ми кращі, ніж Європейський союз, оскільки росіяни, білоруси і казахи вже знають один одного, мають схожу економіку і у минулому загальну приналежність до Радянського Союзу, – заявив Д. Медведєв. – В Європейському Союзі, навпаки, з'єдналися різні типи економік, а уся тяжкість оплати членства нових держав в ЄС відбилася на євро, єдиній валюті у стадії гострої кризи. Ми ж не збираємося укладати союз із закритими очима, і наш проект виявиться кращим в порівнянні з європейським, хоча ми і не приховуємо, що він нас надихнув на створення власного».

Переїмання досвіду Європейського Союзу при створенні Євразійського видається абсолютно логічним кроком, оскільки ЄС, попри всі нинішні проблеми, залишається найбільш успішним інтеграційним об'єднанням у світі, констатує оглядач тижневика «Дзеркало тижня» С. Немирич. Утім, відзначає він, між цими проектами існують суттєві відмінності. По-перше, від самого початку створення Євразійського союзу визначені позахмарні цілі та казкові темпи формування структури – Союз за чотири (або навіть два) роки – чіткий симптом суто політичного мотивування процесу. Відтак, якості економічних документів надається далеко не визначальне значення. Показово, що приєднання Киргизстану до процесу зайняло один вечір, тоді як ретельність і, відповідно, тривалість процедур ЄС уже стала «притчею во язицех».

По-друге, очевидна однополосність євразійського об'єднання: Росії по праву належить переважна більшість голосів у будь-якому наднаціональному органі – маємо чергову структуру «Росія плюс». Це підтверджує і призначення російського представника В. Христенка керівником створюваного наднаціонального органу.

По-третє, архітектори ЄАС не підкреслюють єдність цінностей як базу для інтеграції (швидше, йдеться про спільну історію та інтерес Росії). Однак такі цінності, якщо не в народів, то в еліт відповідних держав, безумовно, є. Йдеться про авторитарний характер політичних режимів, а також про олігархічний соціальний устрій. Негайне визначення статусу євразійських комісарів на рівні федеральних міністрів РФ – ще один симптом елітного характеру процесу.

Це дає підстави стверджувати, що досвід Євросоюзу став джерелом ідей щодо форми для процесу побудови Євразійського Союзу. А що стосується

змісту, у творців ЄАС є два основні джерела натхнення: Радянський Союз і Соціалістична співдружність (СС), інституційована у Варшавському договорі та Раді економічної взаємодопомоги.

Певна річ, модель Радянського Союзу, як звична і зрозуміла, федеральна за формою й унітарна за змістом структура, у принципі, Москву більше влаштовує. Однак для її реалізації необхідно ліквідувати нинішні місцеві еліти, що не можливо у сьогоднішньому світі. Тому Євразійський Союз рухатиметься в напрямку скоригованої моделі соцтабору. Суть цієї корекції в тому, що коли сенсом існування СС були ідеологічні і стратегічні резони, то сенс ЄАС полягає в одержанні економічних вигод, специфічному російському неоімперіалізмі.

Цікаво й те, що ЄАС обіцяє бути досить скандальним проектом: суперечності між реальними інтересами учасників призводитимуть до постійних перепалок, щоправда, не завжди публічних. Багато в чому силовий характер формування Євразійського Союзу також визначає його майбутню долю. Послаблення залізних обіймів Москви, яке колись станеться, призведе до чергового «розлучення» «навіки з'єднаних» республік і «розривання зв'язків по живому».

Для підписання документів щодо створення ЄЕС у кожного з трьох президентів були свої мотиви, вважають експерти. Так, для Росії, де нещодавно пройшли парламентські, а у наступному році відбудуться і президентські вибори, створення Євразійського союзу претендує на роль нової ідеї, за допомогою якої можна продемонструвати успіх на зовнішньополітичному напрямку.

Директор соціологічної служби «Український барометр» В. Небоженко вважає, що використання В. Путіним ідеї про створення Євразійського союзу свідчить про те, що у майбутнього президента РФ немає серйозних пропозицій для внутрішньої економічної політики Росії, російського виборця і країни в цілому. У нього є тільки зовнішні проекти. Це свідчить про розуміння В. Путіним того, що Росія в кризі, і безглуздо пропонувати їй повторно збільшення ВВП в два рази, істотне поліпшення життя людей – у це ніхто не повірить. Тому він береться за вирішення зовнішньої задачі, що російському виборцю мало цікава. Натомість проголошення Євразійського союзу дозволить В. Путіну постійно апелювати до грандіозності завдання, тим самим, підтверджуючи свою легітимність на третій президентський термін.

На думку директора Інституту глобальних стратегій В. Карасьова, ідея створення Євразійського союзу не є короткостроковим передвиборчим піаром В. Путіна. Це – проекція місії його президентського повернення. Місією першого президентства Путіна в 2000-х роках було збереження територіальної цілісності Росії, ліквідація сепаратистських, в тому числі озброєних, рухів і повстань. Це принесло результат: Росія вирішила чеченську, татарську та башкирську проблеми, придушила сепаратистські настрої. Місією президентського повернення В. Путіна є збір історичних російських, пострадянських земель. Він, очевидно, вважає, що якщо йому вдалося під час першого президентства зібрати Росію (що було дуже

непросто, враховуючи першу та другу Кавказьку війну), то збір колишніх російських і радянських земель в тому чи іншому вигляді загального інтеграційного простору, єдиної митної території, єдиного економічного ринку і союзу – теж цілком реальне завдання.

В. Путін вважає, що всі колишні республіки Радянського Союзу, незважаючи на їх незалежність зараз, достатньо інтегровані культурно, медійно, інформаційно, мовно (російська мова поширений навіть в центрально-азіатських республіках). Путін вважає, що на відміну від ЄС, цей культурно-інформаційний зв'язок зберігає залишки колишнього радянського народу, який можна заново перезібрати в спільність.

Якщо говорити про мотиви підтримки створення Євразійського економічного союзу президентом Казахстану Н. Назарбаєвим, слід нагадати, що саме йому належить ідея його створення, висловлена ним ще у 1994 році. Обґрунтовуючи ідею створення Євразійського союзу, Н. Назарбаєв характеризував суцільний вертикальний ряд країн Євразії від Росії на півночі і до Індії на півдні, в тому числі країни Центральної Азії, Іран, Пакистан, як геополітичний «пояс очікування» між Заходом і Сходом.

Найбільш важливою частиною Євразійського проекту стало створення в 2000 р. Євразійського економічного співтовариства, або ЄврАзЕС. Значна частина правил взаємодії між його учасниками створювалася з урахуванням досвіду та інструкцій уже прийнятих і перевірених у роботі ЄС.

Головним досягненням цієї організації є створення в грудні 2009 р. Митного союзу її найбільших учасників – Росії, Білорусі та Казахстану. Сьогодні, вирішуючи завдання національної консолідації в країні, розділеній приблизно порівну між двома громадами – «слов'ян» і казахів, Н. Назарбаєв не міг пройти повз євразійську ідеологію, що проголошувала братерство саме цих спільнот.

Що ж до Білорусі, то інтеграція з РФ здавна була улюбленим прийомом О. Лукашенка. Тим більше, що шлях на Захід закритий досить щільно. Спільне для всіх трьох президентів – пошук інструментів зовнішньої підтримки в умовах ускладнення міжнародної економічної та внутрішньополітичної ситуації.

За словами політичного оглядача радіостанції «Ехо Москви», журналіста М. Гананпольського, у бажанні В. Путіна створити цей союз є політичне та економічне підґрунтя. «Звісно, створення будь-якого економічного союзу – це добре, оскільки це дає можливість для вільного обміну товарами, працевлаштування робочої сили тощо. Однак у реалізації цього, так би мовити, проекту є чимало перешкод. Зокрема, країни, що можуть увійти до цього союзу, досить різні за економічним потенціалом. Слабші з них (наприклад, Таджикистан, Туркменістан), очевидно, хочуть, щоб їх прихистила Росія для розширення можливостей у працевлаштуванні населення, а відтак і вливання інвестицій. Втім, країни з потужнішим економічним потенціалом, як Україна чи Казахстан, не зовсім у цьому зацікавлені, адже їх продукція не буде широко затребуваною серед можливих країн цього союзу», – стверджує М. Гананпольський.

Щодо політичного аспекту створення Євразійського економічного союзу, експерт зазначає наступне: «Під час анонсування можливості створення цього союзу Путін наголосив на утворенні наддержавних органів (тобто щось схоже на Європейський парламент), тобто кожна країна-член буде делегувати частину своєї самостійності наддержавним структурам, як це зроблено в Європі. Втім, важко собі уявити, як такі керівники як Лукашенко, Назарбаєв чи Путін, які на багато років засіли в крісла глав держав, ділитимуться своїми повноваженнями. Думаю, це практично нереально», – додав М. Ганапольський.

За його словами, В. Путін вперше зважився на подібну ідею стратегічного розвитку Росії. «Путін запропонував це тому, що він керував Росією фактично 12 років. І звістка про те, що він знову буде очільником держави викликала відвертий негатив у росіян. До цього ніхто не чув від нього стратегічної ідеї розвитку Росії. Куди йде ця велетенська країна?» – зазначає він.

«Однак найголовніша проблема у створенні цього союзу пролягає в тому, що в центрі цієї ініціативи стоїть В. Путін, який почав говорити про подолання економічних бар'єрів у той час, коли саме економічні бар'єри і є його політичним інструментом. Ось чому лідери країн поки що дуже обережно реагують на цю заяву. Це те ж саме, якби, до прикладу, Фідель Кастро говорив про демократію», – пояснив М. Ганапольський.

На запитання, які країни могли б приєднатися до Євразійського економічного союзу, експерт зазначив, що це була б Білорусь, Казахстан, можливо Вірменія. «Звісно, це Білорусь, для якої це означатиме дуже дешеві російські ціни на енергоносії. Також – Казахстан, з яким історично Росія майже пододала економічні бар'єри. І треті – це всі Центральноазіатські країни, які дуже потребують пристосувати своїх безробітних. Крім цього, приєднатися хотіла б і Вірменія. А через Нагірний Карабах, звичайно, не вступить Азербайджан», – додав М. Ганапольський.

«Щодо України, то для неї це дуже важкий вибір і, як на мене, В. Янукович під тиском вибере Європу. Він повинен розуміти, що зможе поставити свій підпис лише раз – або під угодою з ЄС, або із союзом Путіна. З економічної точки зору, вступ в останній буде економічно не вигідним для України, оскільки її товари не будуть значно затребувані між країнами-членами цього союзу», – заявив експерт.

Питання про те, навіщо Росії потрібен Митний союз з його поступовим переростанням у Євразійський, зацікавило багатьох фахівців, що займаються проблемами пострадянського простору. У відповідях більшості експертів превалюють пояснення у геополітичних термінах, тим більше, що й самі росіяни у програмних документах заявляють, що їх метою є «закріплення геополітичної ролі країни, як одного з глобальних лідерів, що визначають світовий політичний порядок денний».

Проте, життєздатність представленої В. Путіним моделі Євразійського Союзу як «потужного наднаціонального об'єднання, здатного стати одним з полюсів сучасного світу», піддається сумніву експертами з огляду на те, що, по-перше, його людський та економічний потенціал навіть у перспективі

залишатиметься неспівставним із провідними світовими центрами – американоцентричною НАФТА, Європейським Союзом чи навіть окремо взятим Китаєм.

По-друге, на відміну від інших, створення російськоцентричного «економічного» союзу відбувається під малоприховуваним тиском. Це не надає йому ані привабливості для нових, навіть лояльних до Москви держав, ані потенційної міцності. Власне, навіть називати «союзом» структуру, в якій одна країна – ініціатор створення – має понад 80 % населення та економічного потенціалу, а інші учасники не дуже зацікавлені у співпраці один з одним, не зовсім доречно. Зрозуміло, що її справжньою метою буде банальне обмеження суверенітету периферійних членів. Але ж примушені до інтеграції країни у будь-який несприятливий для такого союзу момент самі підірвуть його міцність.

Так само слід очікувати й того, що створення єдиного простору для руху населення пришвидшить процеси міграції до РФ жителів середньоазійських республік. Адже за словами В. Путіна, одним із найважливіших результатів **створення ЄСП** буде зникнення потреби в технічному облаштуванні 7 тис. км російсько-казахського кордону, а «зняття міграційних, прикордонних та інших бар'єрів, так званих трудових квот означатиме можливість без будь-яких обмежень обирати, де жити, отримувати освіту, працювати».

Зайвим буде нагадувати, що в контексті нинішніх тенденцій російського суспільно-політичного життя усе це призведе до подальшої його радикалізації на основі зростання популярності російського націоналізму та ксенофобії. Навіть у коментарях до статті В. Путіна виданню «Известия» одна з читачок написала: «Взагалі інтеграція – це добре. Але дивлячись із ким об'єднуватися. Проти Білорусі і Казахстану я нічого не маю. Але от Киргизія і Таджикистан викликають обґрунтовані побоювання. Населення цих країн, підозрюю, поселиться в Росії повним складом...».

Водночас слід враховувати активну присутність в цьому регіоні США, що, на думку аналітиків може позбавити ідею Євразійського союзу політичного каркасу.

Як заявила держсекретар США Х. Клінтон 21 жовтня 2011 р. під час візиту в Ташкент, «попри те, що у Росії в Центральній Азії є свої інтереси, і у США тут є свої інтереси. Ми виступаємо за реформи в країнах регіону з тим, щоб економіка цих країн могла розвиватися і інтегруватися». Вашингтон вже давно не приховує, що його присутність в регіоні пов'язана не лише і, можна сказати, не стільки із завданнями в Афганістані, скільки з інтеграцією середньоазійських економік, їх енергетичного і транспортного потенціалу. Зокрема, вже сьогодні США взялися розвивати і інтегрувати економіки трьох ключових країн Середньої Азії і Кавказу – Азербайджану, Узбекистану і Туркменістану, які, до речі, не підписали Договір про зону вільної торгівлі СНД 18 жовтня 2011 року в Санкт-Петербурзі.

МЗС Туркменії 19 жовтня виступив з безпрецедентно жорсткою заявою на адресу Росії. Ашгабад твердо наполіг на своєму рішенні односторонньо, не

рахуючись з думкою інших каспійських держав і особливо Росії, будувати газогін по дну Каспійського моря у бік Азербайджану, Грузії і Туреччини (у рамках інтеграційних планів США). Протилежну точку зору МЗС Росії туркменська влада назвала «неадекватною». Насправді, проект Транскаспійського газопроводу – прямий випад проти інтересів Росії, оскільки його учасники прекрасно розуміють, що ігнорують інтереси Москви в Каспійському регіоні.

«Північна мережа» постачань військових вантажів в Афганістан претендує на нову функцію – постачань середньоазіатських вуглеводнів в зворотному західному напрямі. При цьому побудована військова інфраструктура буде покликана забезпечувати безпеку комунікацій. Можливості доступу Росії до «Південного енергетичного коридору» на найуразливішому кавказькому відрізку планується виключити членством Грузії в НАТО.

10 жовтня 2011 року делегація США в НАТО підтримала програму членства в Альянсі Грузії. «Розширення НАТО не представляє загрози для якої-небудь країни: навпроти, посилює безпеку і стабільність в усьому євроатлантичному ареалі», – заявив керівник американської делегації в Альянсі М. Тернер. Актуалізуючи одне з найбільш гострих питань американо-російської повістки – безпека на Кавказі – США фактично сигналізували В. Путіну про завершення «перезавантаження» у той момент, коли він оголосив про намір знову очолити країну. Як і прогнозувалося, зроблено це було спеціально в очікуванні майбутніх президентських виборів в Росії і безпосередньо обрання В. Путіна.

Міністр закордонних справ Грузії Г. Вашадзе 19 жовтня заявив, що Грузія відкидає будь-які союзи з Росією. «Що стосується так званого єдиного Митного простору, або Євразійського союзу, або будь-якої іншої організації, що створюється під егідою Росії, Грузія ніякого бажання, тим більше ніяких планів приєднання до цих організацій не має», – підкреслив Г. Вашадзе.

Паралельно США планують наростити постійне військове базування в країнах Середньої Азії, використовуючи аргумент про можливі ускладнення в регіоні після їх можливого відходу з Афганістану. При цьому президенту Узбекистану І. Карімову спеціальним представником США по Афганістану і Пакистану М. Гроссманом пропонується розглянути питання про доцільність участі узбецької сторони в ОДКБ.

Відомий казахстанський фахівець з Китаю К. Сироежкін звертає увагу на те, що регіон, який у баченні В. Путіна повинен сформувати Євразійський союз, є одним з головних регіонів боротьби США і Китаю. У Таджикистані ця боротьба проходить при зовнішньому арбітрові – Ірані, військовий контингент якого взяв участь в параді на честь 20-річчя таджицької незалежності в Душанбе. У інших країнах Росія не лише пасивно спостерігає за жорсткою боротьбою за ресурси між Китаєм і США, але і планомірно відмовляється від своєї долі доступу до їх розподілу. За І квартал 2011-го в РФ з Туркменії поставлено 2,7 млрд куб. м газу. Це удвічі менше колишніх кварталних постачань.

За словами К. Сироежкіна, Китай, імовірно, спробує поставити перед державами регіону дилему вибору між його «інвестиційними можливостями» і «імперськими амбіціями» Росії. Відповідаючи на питання про перетворення Казахстану на сировинний придаток КНР, фахівець заявив: «У цій тезі є велика частка правди. Зростаючий внутрішній попит в КНР на практично усю групу сировинних товарів закріплює перетворення Середньої Азії і Казахстану на сировинний придаток не лише європейської, але і китайської економіки». Експерт упевнений, що «Китай прагнутиме робити переважно те, що відповідало б його інтересам, а ці інтереси на певному етапі можуть вступити у відкритий конфлікт з інтересами і стратегією Росії».

На його думку, «на сьогодні, незважаючи на існуючі на ментальному рівні побоювання з приводу «китайської експансії», не лише політичною елітою, але і населенням держав Середньої Азії Китай розглядається як цілком гідна альтернатива Росії». Водночас, якщо говорити про загрози іноземної присутності в нафтогазовому секторі Казахстану, то Китай в цьому списку займає далеко не перші позиції.

Отже, проєктований В. Путіним Євразійський союз, якщо він реально претендує на те, щоб збалансувати світову політичну систему, не може бути здійснений Росією, якщо не буде підтриманий Китаєм у Середній Азії та Іраном на Кавказі. Тільки у співпраці ці три країни, об'єднані єдиною ідеєю недопущення позарегіональних сил (США), в зону своїх життєвих інтересів здатні створити умови для політичної і економічної інтеграції.

Таким чином, геополітичний аспект прояснює ситуацію тільки до певної міри, а отже, змушує фахівців вдаватися до аналізу економічного ефекту від створення Митного союзу, який у перспективі переросте у Євразійський економічний союз. Наприклад, відразу після запуску цього проєкту його вплив на економіку країн-членів змоделювали фахівці Світового банку. Результати показали, що наслідком об'єднання економік цих країн буде падіння ВВП усіх учасників: Росії на 0,66 %, Білорусі на 2,77 %, Казахстану на 0,54 %. Майже два роки існування Митного союзу показали, що так і сталося. У вересні цього року Світовий банк понизив прогноз зростання реального ВВП РФ з 4,4 % до 4 % в 2011 р., а на 2012 р. з 4 % до 3,8 %. За оцінками експертів МВФ ріст ВВП Білорусі в поточному році буде 5,5 %, а в 2012 – 1,4 %. Якщо прогнози МВФ передбачають, що ріст економіки Казахстану у 2011 р. становитиме 6,5 %, то в 2012 р. – 5,6 %.

Експерти стверджують, що саме Митний союз, попри всі інші фактори, призвів до негативних наслідків в економіці Білорусі та Казахстану. Як свідчить спільне дослідження РБК daily і кадрового агентства Kelly Services, підприємці зазначають, що працювати в умовах Митного союзу стало дійсно легше, однак вони скаржаться на велику кількість «чорних дір» у законодавстві, черги на митниці, численні регулюючі документи і незавершену роботу над податковим законодавством.

Очікувалося, що вступ до Митного союзу принесе плюси хоча б рядовим громадянам, однак насправді ситуація значно погіршилася. У Білорусі, зокрема, вона нагадує початок 1990-х років: з магазинів майже зникли м'ясні продукти, а

їх вартість на ринках стала недосяжною для пересічних громадян. Натомість девальвація білоруського рубля спричинила неабияке зростання популярності білоруських продуктів харчування у російських споживачів. Справді, лише 1 тис. російських рублів можна обміняти на 300 тис. білоруських і придбати 6 кг м'яса.

У білоруських ЗМІ нині темою номер один є розповіді про російські продовольчі десанти у прикордонних областях. Ситуація набула такої гостроти, що у сусідній республіці вже зафіксовані непоодинокі випадки «рукопашних» у продуктових магазинах між росіянами та білорусами.

У Білорусі продовольчий ринок жорстко регулюється адміністративними важелями, і для внутрішнього споживання продукти мали продаватися за, так званою, соціальною ціною, а експорт, насамперед до Росії, обмежувався. Нині у межах Митного союзу товари мають переміщуватися без обмежень. А це означає, що сильніша російська економіка неначе пилосос висмоктує ресурси «союзників».

Навіть представники білоруської влади визнають, що продовольство масово вивозиться до Росії. Нещодавно заступник міністра сільського господарства В. Павловський зазначив, що моніторинг фахівців міністерства засвідчив: 70 % прикордонної торгівлі в Росії припадає на білоруські молочні та м'ясні продукти. А голова комітету держконтролю О. Якобсон поскаржився, що «кордонів та митних перешкод цьому бізнесу немає, а з продуктами вивозиться бюджет країни, адже виробництво м'яса і молока в Білорусі дотується з бюджету».

Внаслідок погіршення торговельного балансу з Білорусі швидко вимивається іноземна валюта. Лише за три весняні місяці білоруські банки недорахувалися 1 млрд дол., які були на рахунках громадян, – саме так в країні вибухнула «валютна паніка». Першим кроком до неї стали чутки щодо можливого примусового обміну валюти вкладників на білоруські рублі. Ситуацію так і не вдалося приборкати, а обмін валюти відбувається лише за наявності паспорта і в дуже обмеженому обсязі.

Звісно, Білорусь мала дуже специфічну економічну модель, яка почала тріщати по швах ще наприкінці минулого року. Однак у іншого учасника Митного союзу, Казахстану, відбуваються дуже подібні до білоруських процеси, попри те, що і структура економіки, і її сила суттєво відрізняються від білоруської моделі.

Нині Казахстан змушений вдаватися майже до білоруських прийомів: заморожувати ціни на соціально значущі товари, запроваджувати державне регулювання цін – для врегулювання ситуації на казахстанському споживчому ринку довелося створити цінову комісію під керівництвом першого віце-прем'єра У. Шукеева. А ситуація справді складна, принаймні незвична для благополучного Казахстану. Так, ледь не вдвічі подорожчали цукор, рослинна олія, крупи, м'ясо-молочна продукція. Наприклад, ціна на гречку порівняно з минулим роком зросла в 2,5 рази, яловичина подорожчала на 40 %, баранина – на 33 %. А фактична купівельна спроможність населення різко знизилася. Підвищення цін на основні продукти харчування і

комунальні послуги б'ють в першу чергу по кишенях малозабезпечених верств: пенсіонерів, студентів і дрібних підприємців.

Казахстанські експерти та чиновники прямо пов'язують економічні негаразди із входженням країни до Митного союзу. Як зазначають навіть російські ЗМІ, підприємливі російські бізнесмени закупають вирощувану в Казахстані гречку, упаковують її в російську обгортку і продають в Казахстан як російський продукт удвічі дорожче. Такий же фокус, на думку казахстанських чиновників, росіяни зробили із паливно-мастильними матеріалами – ціни на паливо вже несумірні з доходами казахстанців. Президент Казахстану вже отримав низку звернень та відкритих листів від громадських діячів, політиків, представників ЗМІ із вимогою денонсувати угоду про приєднання країни до Митного союзу. Автори не просто зазначають ті втрати, що зазнає держава від участі в об'єднанні, а й відкрито погрожують постановкою питання про відставку керівництва країни, включаючи президента.

І в Білорусі, і в Казахстані експерти пророкують масові акції протесту, які загрожують соціальним вибухом. Крім цього, варто зазначити ще дві принципові проблеми, про які відкрито говорять вже в самій Росії, і які можуть стати актуальними й для України.

По-перше, мова йде про розпочаті торгівельні війни МС проти сусідів та окремих номенклатур товарів із, так званого, далекого зарубіжжя. Можливо, такий протекціонізм на деякий час дозволить забезпечити певне промислове зростання та відрапортувати про чергові успіхи Митного союзу. Однак такий підхід перекреслює плани модернізації економік усіх учасників Митного союзу. Бо важко сперечатися, що російські комбайни, комп'ютери, електроніка тощо суттєво відрізняються від своїх японських, європейських чи американських аналогів. Отже, Митний союз може не просто законсервувати технологічне відставання зазначених країн від усього передового світу, він зробить цей розрив буквально нездоланим.

По-друге, бідною Митного союзу може стати цунамі контрафакту. І ця проблема вдарить і по державах, і по рядових споживачах. За повідомленнями Прикордонної служби ФСБ, 43 % затриманої контрабанди припадає на кордон з Казахстаном. Мова йде в першу чергу про неякісну китайську контрабанду. До речі, якість окремих груп казахстанських товарів теж викликає запитання: у цій країні багато проблем з епідеміологічним контролем, тварини часто хворіють. Тож зникнення російсько-казахстанського кордону поставить низку серйозних викликів. Це і надзвичайно низька якість товарів, що вдарить по безпеці громадян, і великий обсяг, який вдарить по виробництву в країнах Митного союзу.

Отже, якщо найближчий економічний ефект інтеграції не можна назвати позитивним, то, можливо, об'єднавчі процеси переслідують певні довгострокові цілі, з більш віддаленим, але позитивним результатом. Знайти відповідь на це питання спробувала політолог Н. Пелагеша. Звернувшись до оцінки проектів Митного та Євразійського союзів російським експертним товариством, вона висунула гіпотезу про те, що проекти Митного та Євразійського союзів безпосередньо пов'язані зі стратегією модернізації, яка

була розроблена російськими науковцями, та наразі реалізується російською владою. Її мета – вирвати країну з провалля занепаду, злиднів та ресурсної залежності, в якій вона знаходиться.

У самій стратегії чітко прослідковуються дві складові: інноваційна та інтеграційна. Про це, наприклад, пишуть автори доповіді «Модернізація Росії як побудова нової держави». Інноваційна складова передбачає, враховуючи реалії країни, формування постіндустріальних секторів економіки без реконструкції її індустріального каркасу. Керує напрямом Д. Медведєв, при якому створена «Комісія з модернізації і технологічного розвитку економіки Росії».

За словами одного з ідеологів стратегії модернізації Росії академіка С. Глазєва, «секрет сучасного економічного росту – це нові знання. Чим більше їх у країни, тим більше вона їх використовує». Саме на це вона націлена.

Інтеграційний напрям розвитку РФ очолив прем'єр В. Путін, який створив «Урядову комісію з економічного розвитку та інтеграції». До розвитку інтеграційної складової, очевидно, доклався перший заступник голови уряду РФ І. Шувалов, який завжди був апологетом реінтеграції пострадянського простору. В одному зі своїх інтерв'ю він заявив: «...Ситуація змінилась. Ми не сировинна країна, і такий стан своєї економіки розглядаємо як тимчасовий». До слова, саме він є головою згаданої вище урядової комісії та головою Комісії Митного союзу.

Інтеграційна складова заснована на ідеї неприйнятності для російської економіки експортноорієнтованої моделі розвитку, оскільки внутрішній російський ринок не є достатнім для забезпечення кількісних та якісних параметрів промислового росту, аналогічних корейському, японському та, тим більше, китайському економічному диву.

Як пояснюється, це пов'язано з тим, що сьогодні зовнішні ринки промислової продукції світу є зайнятими, «затовареними», і одним з головних факторів конкурентоздатності на них є дешева робоча сила. Таким чином вибір експортноорієнтованої моделі для Росії означав би підтримку «режиму штучної бідності населення».

Як наслідок, було зроблено висновок, що пріоритетною має стати орієнтація на масштабне імпортозаміщення, або витіснення імпорту, що має стимулювати ріст власного виробництва та зменшити залежність країни від продажу ресурсів. Проте, за висновками російських науковців, внутрішній ринок країни також є недостатнім для реалізації цієї моделі, тому він має бути розширеним за рахунок регіональної економічної інтеграції країн СНД.

Саме стратегія масштабного імпортозаміщення була закладена в основу Митного союзу. Приводом стала світова економічна криза 2008 р. Тоді Росія ввела на своїх кордонах чи не найбільші в світі протекціоністські тарифи. Саме вони були взяті за основу при створенні Митного союзу Білорусі, Казахстану та Росії, оскільки 92 % митних тарифів у об'єднанні російські.

Поєднання інноваційної та інтеграційної складових модернізації російської економіки, як вважають фахівці одного з найавторитетніших вишів РФ Державного університету «Вища школа економіки», є неминучим, оскільки сам по собі інноваційний шлях розвитку занадто ризикований, і

робити на нього ставку не можна. Займаючись вивченням інноваційного розвитку інших країн, вони дійшли висновку, що навіть, якщо створити цілеспрямовану програму інновацій, все одно дуже складно отримати економічний ріст.

Вірогідність отримання результату від реалізації цього напрямку 50 на 50. Світовий досвід показав, що було багато провалів. З цієї причини було вирішено паралельно реалізовувати ще одну стратегію – інтеграційну. Створення Митного союзу – це лише початковий етап інтеграції. Наступними мають стати формування економічного і валютного союзів. Вершина – Євразійський союз. Але і тут, за висновками фахівців, оптимізму не більше. За їх розрахунками, росту ВВП, притоку інвестицій та збільшення бюджетних доходів країнам-учасницям у найближчому майбутньому ні Митний союз, ні Єдиний економічний простір не забезпечать. Позитивні стратегічні ефекти інтеграції, за прогнозами російських економістів, можна буде побачити тільки через 10–15 років. У короткостроковій перспективі говорити про якість реальні економічні вигоди не приходиться.

Найефективнішим для членів ЄЕС було б, звичайно, приєднання до союзу України. Частка України у зовнішній торгівлі Росії зіставна із часткою її торгівлі із країнами Митного союзу, а Білорусь і Казахстан мають з нашою країною значно більші обсяги торгівлі, аніж один з одним. Загалом 2010 р. за товарообігу між країнами Митного союзу у 88,4 млрд дол., аналогічний показник їхньої торгівлі з Україною сягнув понад 42,2 млрд дол. Тобто втягнення нашої країни до складу союзу автоматично збільшить його внутрішній товарообіг у півтора рази, а найголовніше – різко посилить позиції МС у переговорному процесі із ЄС.

За словами Ф. Лук'янова, головного редактора журналу «Россия в глобальной политике», основна мета цього проекту – залучення Києва в російське інтеграційне поле. Про це свідчать і прямі відсилання у статті В. Путіна, і наполегливі заяви багатьох російських політиків та експертів про те, що без України ЄАС не почне працювати. Як відомо, раніше про те, що Євразійський союз буде неповним без України заявляв голова вищої ради партії «Єдина Росія» Б. Гризлов.

Він нагадав, що «офіційний Київ підписав документи, що стосуються зони вільної торгівлі та участі в інтеграційних процесах з країнами СНД. У нас тісні економічні зв'язки, багато спільних проектів. Наприклад, виробництво літаків Ан. Ми хочемо бачити Україну в майбутньому Євразійському союзі і вважаємо, що без неї він буде неповним», – сказав Б. Гризлов.

Крім того, він зазначив, що «сьогодні настав час для більш глибокої інтеграції на пострадянському просторі». «У нас вже працює цілий ряд міжнародних інтеграційних утворень: СНД, ОДКБ, ЄврАзЕС, союзна держава Росії та Білорусі, Митний союз та інші. Але пора створювати організацію, де на умовах рівноправності враховуватимуться економічні, соціальні інтереси країн, які увійдуть до цього об'єднання. У своїй роботі ми, безумовно, спиратимемося на досвід Європейського союзу, постараємося врахувати його позитивний досвід», – підкреслив Б. Гризлов.

За його словами, створюючи Євразійський союз, «ми перебуваємо в сприятливих умовах»: «Нас пов'язує можливість розмовляти однією мовою, представники різних конфесій (переважно це стосується християн і мусульман) історично проживають на одній території в дружбі і розумінні».

Б. Гризлов додав, що у «Єдиної Росії» вибудовані конструктивні відносини з багатьма партіями країн СНД. Це і Нур Отан в Казахстані, і Партія регіонів в Україні. «Ми використовуємо ці контакти для вироблення єдиних підходів до процесу інтеграції. Зокрема, опрацювати питання створення євразійського парламенту, куди депутати обиратимуться безпосередньо», – повідомив він.

Відповідаючи на запитання про можливість входження української держави до ЄЕС, Б. Гризлов сказав, що «Україна як суверенна держава ухвалюватиме рішення про вектор інтеграції виходячи з інтересів своїх громадян».

Однак, схоже, інтереси українців не відповідають російським сподіванням. Так, майже половина українців – 46 % – не вважає **Російську Федерацію** в повній мірі європейською країною, а сприймає її швидше як «частину особливої євразійської цивілізації». Водночас 36 % жителів нашої країни дотримуються думки, що Росія є частиною **Європи**. Такі результати дослідження громадської думки «Росія очима українців», проведеного групою компаній Research & Branding Group з 27 жовтня по 7 листопада 2011 р. у зв'язку з актуалізацією в Україні ідеї створення Євразійського союзу.

Керівник групи компаній Research & Branding Group соціолог Є. Копатько також звернув увагу на різницю в оцінках представників різних регіонів України. На заході країни 63 % респондентів вважають, що Росія не є в повній мірі європейською країною. Разом із тим у Центральній Україні 41 % жителів вважають Росію частиною Європи.

Загалом з 2009 р. кількість українців, які вважають Росію «братнім народом», знизилася на 10 %, повідомив соціолог. Разом з тим, Є. Копатько зазначив, що, за великим рахунком, в Україні зберігається тренд позитивного ставлення до **Росії**.

Є. Копатько додав, що «навіть у найгірші часи» розвитку російсько-українських відносин, у 2009 р., Росію братською країною вважали більше 55 % респондентів, зараз цей показник знизився більш, ніж на 10 %.

«Був великий запит на “харківські угоди”. Коли вони були підписані, майже 60 % українців у 2010 році підтримали ці угоди. Але вже через рік, в 2011 р., число цих людей скоротилося більш, ніж на 20 % – до 38 %», – повідомив експерт. Причиною такої ситуації Є. Копатько назвав те, що після підписання «цих знакових угод» не надійшло ні економічне, ні політичне наповнення їх. «І коли немає ніякого внутрішнього руху, то, очевидно, остигає і сама тема», – підсумував він.

Щодо перспектив членства України в Євразійському союзі, за інформацією соціолога, думки українців розділилися на три частини – приблизно рівне число людей, які вважають, що Україні варто брати участь, стільки ж – проти цього, і третина респондентів – не змогли відповісти.

Зокрема, 27,5 % українців позитивно ставляться до ідеї створення **Євразійського союзу**, 12,5 % респондентів – у цілому негативно. Є. Копатько також зазначив, що «існують контрастні оцінки – на заході, наприклад, негативно до цього ставляться близько 30 %», – додав експерт.

Думки фахівців у міжнародній політиці з приводу того, якими будуть наслідки створення ЄСП для його учасників і як позначатимуться сьогоднішні події на Україні, розходяться.

Україна буде втрачати економічний та ознаки політичного суверенітету, якщо погодиться на інтеграцію до Євразійського союзу, створення якого анонсували Росія, Білорусь та Казахстан, вважає політолог В. Чумак. «Якщо ми хочемо втрачати економічний суверенітет і разом з ним втрачати ознаки політичного суверенітету, тоді можна рухатися в Митний та Євразійський союз, який будуть утворювати», – зауважив політолог, додавши, що для України важливо підтримувати нормальні економічні відносини з членами цього союзу.

У цьому контексті В. Чумак наголосив, що економіка однієї з країн-ініціаторів майбутнього утворення є домінуючою. «Тому, швидше за все, можна говорити не про створення якогось рівноправного союзу, а поглинання однією економікою економік інших країн і створення на її базі квазіінтегрованого утворення для того, щоб спільно виступати на зовнішніх ринках», – відзначив експерт. Оцінюючи економічний потенціал майбутнього союзу, В. Чумак наголосив, що він в разі поступається ЄС.

Говорячи про можливість інтеграції України в Євразійський союз експерт наголосив, що влада може на це погодитися в разі провалу угоди про асоціацію з ЄС. «Можна припустити, що нас будуть втягувати в цей простір шляхом поглинання літакобудування, частини енергетичного сектора, особливо атомної промисловості, але це не з ініціативи громадян, а уряду, якщо не буде політичних можливостей отримати угоди про асоціацію», – вважає він.

Депутат Верховної Ради, член фракції «Наша Україна – Народна самооборона» і лідер партії «Громадянська позиція» А. Гриценко допускає, що входження України до Євразійського союзу може привести до того, що Україна зникне як держава. «Якщо влада зараз закриє європейську перспективу і поведе нас дружними рядами в Євразійський союз, це може викликати поділ країни і зникнення України в нинішньому її вигляді з карти Європи, без перебільшень», – сказав А. Гриценко.

«20 років ми довго думали про багатовекторність, а насправді тупцювали на місці. Наші сусіди, у тому числі з колишніх республік СРСР, швидко використали свій шанс і потрапили в Євросоюз. Зараз у нас також є шанс», – сказав депутат.

Експерт Центру Разумкова В. Чалий упевнений, що слід очікувати посилення тиску на українську владу з боку Росії щодо приєднання Києва до Євразійського союзу, оскільки на президентські вибори в Росії В. Путін «захоче йти переможцем». На думку В. Чалого, Євразійський союз є своєрідною

«фішкою» В. Путіна, який поставив собі за мету «збирати землі назад», причому Україна посідає перше місце серед таких земель.

«Тому я вважаю, що його дії будуть більш активними, сьогодні – як голови уряду, надалі – як президента зі створення Євразійського союзу, або Митного союзу. Я вважаю, буде більш наполеглива позиція з приєднання України, і не виключаю, що такий тиск сьогоднішній український режим може не винести», – сказав В. Чалий.

«Це декларація, не наповнена якимись зобов'язаннями, і прив'язана до виборів у Державну думу. Обговорювати, яке значення ця угода буде мати для Казахстану, Білорусі, України чи якоїсь іншої країни рано, тому що ця угода рамкова», – зазначив експерт-міжнародник В. Ковтун.

Його колега Б. Парахонський також вважає, що серйозних наслідків від створення ЄСП між Росією, Білоруссю і Казахстаном не варто очікувати. «Створюється якийсь замкнутий простір і якщо він не буде включений у глобалізаційний світовий процес, то, природно, з цього нічого не вийде. Сенсу в ньому, крім політичного, я особливого не бачу. Нові технології та інвестиції – поза цим простором, а якщо РФ вступить до СОТ, то економічний сенс цього союзу втрачається зовсім», – підкреслив експерт.

А ось директор інформаційно-аналітичного центру «Перспектива» П. Рудяков дотримується іншої думки. «Я оцінюю підписання цих договорів позитивно. Це крок вперед у реалізації проекту, над яким працюють три країни. Це логічний крок. А створення Євразійської економічної комісії – це перехід від розмов до реальних політичних дій у плані створення Євразійського союзу», – розповів він.

Більше того, П. Рудяков упевнений, що Україні варто було б замислитися над тим, щоб приєднатися до економічного простору. «Важливий сам факт того, що ЄСП створюється за місяць до саміту Україна – ЄС. Нам фактично показують рух, хай поки і важко сказати, куди він приведе, на тлі глибокої кризи в ЄС. Крім того, оголошення про створення національного економічного органу (Євразійської економічної комісії) сталося після того, як Медведєв і Путін зустрілися з пенсіонерами, і пообіцяли не піднімати пенсійний вік в РФ. А що робиться в тій же Греції? Тобто керівництву України непогано було б подивитися з калькулятором в руках в одну й іншу сторону, прорахувати, що з якого боку і скільки буде коштувати», – запропонував експерт.

Варто відзначити також присутність позитивних оцінок перспективи створення Євразійського союзу та входження до нього України серед українських політиків. Так, наприклад, народний депутат України Л. Грач заявив, що «підписання декларації про Євразійську економічну інтеграцію, яке започаткувало формування Євразійського союзу, є кроком до союзної держави. Я щиро радий, і зі свого боку, як громадянин, народний депутат України, лідер КІРС і офіційно зареєстрованого Всеукраїнського руху «Інтернаціональна Росія», не лише вітаю це, але все зроблю, щоб сподівання багатонаціонального українського народу, що прагне до єдності і з Росією, і з

Білорусією, і з Казахстаном і з іншими у минулому братніми народами відбулися якнайшвидше».

Народний депутат від Партії регіонів В. Коновалюк 10 листопада повідомив, що він із кількома депутатами ініціював створення у Верховній Раді міжфракційної групи – за Євразійський економічний союз. Він зазначив, що метою роботи депутатської групи буде наближення України до вступу в Євразійський союз та уточнив, що група складатиметься приблизно з 15 депутатів, які займатимуться комплексом питань з розвитку торгових відносин з країнами СНД в рамках договору про зону вільної торгівлі.

У Митному союзі Україну очікує швидке збагачення, на відміну від повільного занепаду у Європейському Союзі, вважає депутат від Партії регіонів В. Лук'янов. «Треба спиратися, приймаючи рішення, саме на вимірювані показники. І якщо економічна наука нам говорить, що співробітництво з Митним союзом дозволяє Україні отримати реальні економічні зиски не за 10–20 років, а протягом двох-трьох, мабуть, до цього шляху слід придивитися. Нам потрібно говорити про умови співробітництва, а не про те, чи варто співпрацювати, чи не варто. Думаю, що більшість з цим погодиться», – заявив В. Лук'янов.

Крім того, в Україні спостерігаються елементи впливу на суспільну думку з метою змінити її в бік позитивної оцінки створюваного ЄЕС. Зокрема, з 1 листопада два луганські телеканали почали демонструвати відеоролик, що рекламує пропонувану керівництвом Росії ідею Євразійського союзу. У місті також розміщено близько 20 білбордів із відповідними зображеннями.

На Волині упродовж лише одного дня чотири газети надрукували переказ тез В. Путіна про Єдиний економічний простір. Інші регіональні видання також оприлюднили ідеї російського прем'єр-міністра щодо конкурентних переваг Євразійського союзу.

Аналізуючи перспективи Євразійського союзу, російські експерти закономірно вважають, що інтеграція на пострадянському просторі можлива тільки в умовах «ключової ролі» Росії. Так, зокрема, вважає керівник проекту «Центральна Євразія» В. Парамонов. «І історично, і геополітично, і геоекономічно, та і концептуально-ідеологічно ключова роль в розвитку інтеграції на пострадянському просторі повинна належати саме Росії», – заявив експерт на обговореннях, присвячених путінській ініціативі.

Директор Інституту проблем глобалізації РФ М. Делягін звужує коло можливих партнерів Росії по євразійській інтеграції: «Росія з суто економічних причин не може нормально існувати, – не кажучи вже про розвиток, – без України, Казахстану і Білорусії. Ми все ще утворюємо єдиний господарський організм, який, будучи розрубаним на шматки, продовжує помирати. Євразійська інтеграція для Росії – в першу чергу відновлення єдності цього організму, у тому числі і із залученням інших, менш значущих, але все одно корисних держав». Тим самим експерт залишає Закавказзя за межами Євразійського союзу, а в розряд «менш значущих, але все одно корисних держав» вносить чотири з п'яти середньоазіатських країн з сукупним населенням, що удвічі перевищує населення Казахстану.

Європейські та американські експерти поставилися до нової інтеграційної ідеї В. Путіна з певним скептицизмом. Зокрема, професор історії Колумбійського Університету М. Мейзовер вважає, що Євразійський союз може не виправдати очікувань В. Путіна та радить Росії звернутися до прикладу Туреччини. Про це він написав у своїй статті для The Guardian. Коментуючи ініціативу В. Путіна зі створення Євразійського союзу, М. Мейзовер заявляє, що історичні прецеденти існування подібних союзів, і в першу чергу СРСР, не є обнадійливими. Він, зокрема, зазначає, що Радянський Союз намагався впливати на країни Близького Сходу, Африки та Південно-Східної Азії. Проте, такі спроби утримувати велику сферу впливу коштували СРСР в економічному сенсі більше, ніж він отримав взамін.

На думку М. Мейзовера, якщо ініціатива Східного Партнерства ЄС, віддає спробами «переформатувати регіон за зразком раннього польсько-литовського королівства, коли купці та ідеї легко подорожували між Балтійським та Чорним морем, то путінський Євразійський союз, здається, застряг в радянському часі».

Історик також зазначає, що якщо посиливши економічні зв'язки з південними сусідами (Киргизстаном, Таджикистаном), Росія одночасно віддалиться від потужних західних та східних сусідів, то вона в значній мірі програє. На його думку, це може скінчитися не поштовхом до розвитку економіки, а її гальмуванням. Через це, на думку М. Мейзовера, «Росія заплатить високу ціну за свою старомодну мрію про імперську славу».

М. Мейзовер вважає, що Росія має винести урок з невдач СРСР. У зв'язку з цим, історик вказує на досвід Туреччини. Так, президент Туреччини початку 90-х Т. Озал у зовнішній політиці проводив лінію на утворення союзу тюркомовних держав. Його наступник, теперішній прем'єр-міністр Т. Ердоган також проводить певний тип постімперіалістичної зовнішньої політики. Проте, така модель, на думку М. Мейзовера, є набагато потужнішою за модель попередника завдяки тому, що вона орієнтована на країни колишньої Османської імперії на Балканах та на Близькому Сході, а не на пострадянські чорноморські та каспійські республіки. Важливим, на думку, М. Мейзовера, є також те, що така політика є додатковою, а не альтернативною до світової та європейської орієнтації Туреччини.

Політолог, колишній радник президента США з питань національної безпеки З. Бжезинський заявив, що запропонована В. Путіним концепція створення Євразійського союзу є «абсурдною». «У даний час Росія не має жодного історично релевантного бачення щодо майбутнього», – сказав політолог під час виступу на конференції «Україна на шляху до зрілої національної державності» у Вашингтоні.

Він зазначив, що Москва хотіла б втягнути Україну до економічного блоку зі зрозумілих причин. «Але водночас поєднує це з абсурдною концепцією євразійської Росії, Євразійського союзу, що дійсно змушує задуматися про те, наскільки реалістичні зовнішньополітичні погляди Путіна», – додав З. Бжезинський.

На його думку, створення такого альянсу не має сенсу ще й тому, що пострадянські країни не сприймають одноосібного лідерства в будь-якому

союзи. Як зазначив політолог, концепція Євразійського союзу вперше була висунута в 20-х роках минулого століття представниками російської еміграції в Європі після того, як вони вирішили, що ідея відновлення царської імперії втрачає актуальність. З. Бжезинський бачить іронію в тому, що концепція, висунута в свій час як альтернатива моделі ЄС, нині використовується з метою повернення до об'єднання на пострадянському просторі.

З побоюванням на новий проект дивляться в східній частині ЄС, особливо в країнах Балтії. Н. Малюкявічюс з Вільнюського університету підкреслює, що в Європі, а особливо в суспільствах нових країн-членів ЄС, є чимало людей, яким ідеї Євросоюзу не до вподоби. «В історії європейської інтеграції завжди існували й існують критики – так звані євроскептики. Частина з них концентрується на національних ідеалах – мовляв, потрібно повертатися до рідних коренів, а не йти шляхом розмивання ідентичності в Європі, а інші шукають альтернативних проектів наддержавних союзів». Тож, на думку литовського експерта, реалізація проекту Євразійського союзу в теперішніх умовах може лише поділити ЄС.

«Неподалік від Євросоюзу, де нині панує економічна криза, з'являється новий проект. Тож суспільства країн ЄС шукають іншого, альтернативного проекту. Успіх будь-якої євразійської ідеї невідмінно вплине на всі суспільства країн колишнього комуністичного блоку – зокрема, Болгарії, Чехії чи Польщі, а особливо може вплинути і на російськомовне населення країн Балтії. Успішний євразійський блок руйнує єдність ЄС. Він сприяє розколу Європи: це додатковий плюс для євроскептиків», – констатує Н. Малюкявічюс. Він також звертає увагу, що успішність проекту Євразійського Союзу поділить не лише Європу: набагато глибший поділ ця ідея принесе в Україну. Тож, говорить експерт, В. Янукович не має права зробити поганий вибір.

Як наголошує Н. Малюкявічюс, поки ще не можна сказати, чи Євразійський союз стане успішним проектом. Одне можна ствердити впевнено: цього не станеться без участі в ньому України. «Без України проект Путіна не буде успішним. Україна, на мою думку, відіграє ключову роль у тому, щоб цей простір став дійсною “Євразією”. Адже ця держава знаходиться саме на перехресті двох континентів, тут сильні впливи як європейських ідеалів, але не менш сильні прагнення до інтеграції з азійською частиною материка, яку уособлює Росія», – переконаний він.

Євразійське економічне співтовариство не може бути альтернативою вступу України в Європейський Союз, заявив представник міністерства закордонних справ України при Європейському Союзі К. Єлісєєв. За його словами, питання про можливість такої альтернативи навіть не заслуговує відповіді. «Наша мета чітко визначена і зафіксована в наших законодавчих документах, і в законі, прийнятому конституційною більшістю Верховної Ради, і полягає в тому, що курс на європейську інтеграцію це пріоритет», – підкреслив К. Єлісєєв.

На переконання дипломата, рано чи пізно договір з Європейським Союзом буде підписано, а всі сьогоднішні труднощі тільки зроблять країну сильнішою.

Прогнозуючи подальший напрямок української інтеграції, політолог А. Рар вважає, що Україна своєю політикою, яку сьогодні критично розглядають з усіх боків, досягне успіхів і на західному, й на східному шляху. «Вона буде зв'язана з Євросоюзом, щоправда, не знаю, наскільки глибоко, але буде отримувати певні преференції, для неї буде відкриватися європейський ринок і, може, навіть безвізовий режим. Водночас Україна далі буде шукати вихід на євразійський ринок, щоб там заробляти гроші. Однією ногою буде в Західній Європі, іншою – у “Євразійському союзі”. Щоправда, сьогодні цю перспективу вважають не реальною з технічної точки зору, може, з моральної, але я думаю, що так все одно буде», – переконаний експерт.

Знаковим для України у контексті визначення її геополітичне положення, на переконання експертів, стане 2012 р., який вирішить питання пошуку балансу у відносинах між Європейським Союзом і Російською Федерацією. Головною інтригою, на думку експертів, стане підписання чи непідписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Ця інтрига може бути розв'язана ще до нового року – на саміті Україна-ЄС, який відбудеться 19 грудня. Проте саме наступний рік остаточно визначить, чи залишиться європейська інтеграція серед пріоритетів зовнішньої політики країни.

С. Горова, мол. наук. співроб.

Шансы М. Прохорова на Олимп: прогнозы политиков и экспертов

12 декабря М. Прохоров заявил о намерении баллотироваться на пост президента РФ в 2012 г. По информации СМИ, бизнесмен назвал своим избирателем «средний класс в самом широком смысле этого слова». Свою программу М. Прохоров собирается строить «на полном отсутствии популизма».

По его словам, принятое решение – «наверное, самое серьезное решение» в его жизни. «Мне предстоит большая и непростая работа – собрать подписи и зарегистрироваться», – добавил он. Бизнесмен также сообщил, что уже определился с кандидатурой главы своего избирательного штаба, но фамилию назвать отказался. Он лишь отметил, что заслуги этого человека более скромны, чем у народных артистов, очевидно, намекнув на С. Говорухина, который возглавляет штаб В. Путина, Р. Маркову, руководящую штабом С. Миронова.

О своей предвыборной программе М. Прохоров пока предпочел не говорить, отметив, что она будет опубликована позднее. Вместе с тем он подчеркнул, что не намерен строить кампанию на критике кандидата от правящей партии, премьера В. Путина. «Критика должна занимать не более

10 %... Я бы хотел сконцентрироваться на том, что делать», – подчеркнул М. Прохоров (www.newizv.ru, 13.12.2011 г.).

В общении с журналистами бизнесмен упомянул о прошедших по всей стране акциях протеста против фальсификации выборов в Госдуму, выразив поддержку участникам акций, заметив, что митинги являются признаками того, что «общество просыпается».

Как сообщают СМИ, М. Прохоров и его помощники разрабатывают список из 500 человек, которые выдвинут бизнесмена на президентский пост 15 декабря. Выбрать себе группу поддержки именно в таком количестве кандидата-самовыдвиженца на высший пост обязывает закон «О выборах президента».

Официально в пресс-службе М. Прохорова пока отказываются называть конкретные фамилии. «Список еще только разрабатывается, и точный состав будет известен позже», – заявили там.

В свою очередь, представитель М. Прохорова Ю. Слащева рассказала, что предприниматель рассчитывает сохранить старых сторонников и приобрести новых. «Мы надеемся на многих, кто помогал ему еще в «Правом деле». Наверняка сохранятся многие из тех людей, которые работали с ним в регионах. И, вероятно, Прохорова захотят поддержать те его сторонники, которые не хотели вступать в «Правое дело», – подчеркнула она, информируют СМИ.

О полученном приглашении войти в группу поддержки пока заявили только три человека – основатель фонда «Город без наркотиков» Е. Ройзман, руководитель РБК-ТВ А. Любимов и совладелец сети 36,6 А. Бектемиров. Все эти люди работали в «теневом правительстве» «Правого дела» времен М. Прохорова.

«Я хочу понять, насколько его выдвижение вообще серьезно. Если это все по-настоящему, то он, конечно, красавец. Я поддерживу его всеми силами. Надеюсь не только поучаствовать в его выдвижении, но и поговорить с ним отдельно – все обсудить», – рассказывает Е. Ройзман.

Гендиректор «РБК ТВ» А. Любимов практически сразу заявил о поддержке миллиардера в качестве кандидата в президенты. «Я всегда готов помогать Михаилу Прохорову, даже в качестве личного шофера и посудомойки», – пошутил он.

СМИ сообщают, что российский премьер В. Путин проинформирован о планах бизнесмена М. Прохорова баллотироваться на президентский пост на предстоящих в марте 2012 г. выборах. «У нас любой человек, который имеет право в соответствии с конституцией и законодательством баллотироваться в президенты, имеет право это делать. Эта ситуация не вызывает удивления», – сказал пресс-секретарь премьера Д. Песков. Он рассказал, что в настоящий момент в графике председателя правительства встреча с миллиардером не значится. Кроме того, «трудно предположить, зачем В. Путину встречаться с предпринимателем», – заявил пресс-секретарь.

Однако в «Единой России» не считают М. Прохорова серьезным конкурентом премьер-министру В. Путину на выборах президента России в марте. Так, первый замсекретаря президиума Генсовета партии А. Исаев

заявил: «Прохорова и его идеи поддержат максимум 7 % населения. Серьезным конкурентом, особенно для лидера предвыборной гонки – премьер-министра России Владимира Путина, он не является».

По его мнению, бизнесмен может участвовать в президентских выборах только, чтобы «раскрутиться» как политическая фигура. Отметив, что попытка М. Прохорова баллотироваться в Госдуму оказалась неудачной, А. Исаев сказал: «Надеюсь, в этот раз он более серьезно подойдет к делу» (www.topnews.ru, 12.12.2011 г.).

По мнению лидера ЛДПР В. Жириновского, чтобы с треском не провалиться на выборах президента, М. Прохорову надо получить хотя бы 2–3 млн голосов. «Но кто эти 2–3 млн, которые могли бы за него проголосовать? Он говорит: средний класс. Но наиболее удачливые выехали за границу. Те, кто здесь, скорее будут голосовать за оппозицию», – сказал В. Жириновский.

Политик уверен, что после поражения на выборах 4 марта М. Прохоров уедет из страны. «Шутить с политикой и демократией нельзя!» – подчеркнул председатель ЛДПР.

Лаконично высказался депутат ЛДПР И. Лебедев: «Это личный пиар для большей узнаваемости».

В свою очередь, кандидат в президенты РФ С. Миронов приветствует, что за пост президента будут бороться люди самых разных политических взглядов, но тоже не верит в успех М. Прохорова на выборах. «С точки зрения успеха, я не верю. Всю свою успешность господин Прохоров продемонстрировал на опыте создания партии. Бизнес и политика – это разные вещи», – сказал С. Миронов.

Один из лидеров партии «Правое дело» А. Дунаев похвалил бизнесмена за «серьезный политический поступок», заметив, что фигура М. Прохорова оживит выборы, став безусловной альтернативой В. Путину и Г. Зюганову. По информации СМИ, А. Дунаев обещает всяческую поддержку М. Прохорову от партии «Правое дело» в случае, если «это действительно его желание, а не команда из Белого дома или еще откуда-то».

Не остался в стороне от дискуссии и лидер незарегистрированной партии «Другая Россия» Э. Лимонов. Оппозиционер назвал М. Прохорова отважным человеком, но скептически оценил шансы бизнесмена занять президентское кресло. «Если речь идет о голосовании, то богатых людей у нас не любят. Его популярности будет недостаточно, чтобы завоевать сколько-нибудь заметное количество голосов», – сказал Э. Лимонов.

А вот «ПАРНАС» Б. Немцова и «КПРФ» говорят о том, что М. Прохоров лишь политическая марионетка, выдвинутая В. Путиным на передний план с целью сбить волну выступлений по поводу фальсификаций на прошедших выборах в Госдуму (<http://автоша.рф>, 13.12.2011 г.).

И. Хакамада в своем комментарии предполагает, что президентом России М. Прохоров не станет, но выступить на выборах сможет весьма неплохо. «Конечно, ему будет мешать олигархический след, потому что в России традиционно олигархов не любит даже мелкий и средний бизнес. Но образ есть образ, и он сможет сыграть, хотя бы пройти первый тур», – считает она.

И все же, по мнению экспертов, и деятелей искусства, бизнесмен М. Прохоров премьер-министру В. Путину – не конкурент.

В частности, политолог М. Урнов считает, что М. Прохоров упустил время на раскрутку своей кандидатуры и 7 % голосов для него уже будут победой.

По мнению заместителя директора Центра политических технологий А. Макаркина, шансы М. Прохорова стать президентом не очень высоки. «Во время парламентской кампании на протестной волне у него был шанс, – пояснил эксперт, – но он его не использовал. Не уверен, что протестные настроения до марта сохранятся. И потом, голосовать за олигарха во главе партии – это еще куда ни шло. Но голосовать за олигарха-президента людям будет очень сложно. К тому же многие, кто против В. Путина, не видят за М. Прохоровым самостоятельной фигуры». Политолог полагает, что миллиардер идет на мартовские выборы, чтобы получить какую-то компенсацию за срыв парламентской кампании. Его цель – самореализация, получение какого-то количества голосов для начала политической карьеры.

По версии А. Макаркина, бизнесмен, вполне возможно, полагает, что политическая система сейчас дала эрозию и у него появился реальный шанс. «Вряд ли Кремль позвал его на выборы сам, но В. Путину кандидат-олигарх будет очень выгоден», – отметил аналитик. Он убежден, что подписи при его финансовых возможностях миллиардер соберет без проблем. «Но мы же знаем, что главное не как собрать, а как посчитать», – предупредил политолог (www.newizv.ru, 13.12.2011 г.).

Деятели культуры также невысоко оценили шансы М. Прохорова как кандидата в президенты. Так, поэт и журналист Д. Быков полагает, что М. Прохоров по натуре «не политик и тем более не боец», и поэтому в условиях возрастающего сопротивления власти шансы у него невелики (www.topnews.ru, 12.12.2011 г.).

Известный писатель Б. Акунин считает, что «Михаилу Прохорову имеет смысл выдвигать свою кандидатуру только в одном случае: если В. Путин сойдет с дистанции и выдвинет вместо себя нового человека». В противном случае потенциального лидера недовольных нынешней политикой власти писатель в нем не видит.

Писатель З. Прилепин заметил, что бизнесмен М. Прохоров – идеальный кандидат для либерально-демократической интеллигенции, однако такой электорат может обеспечить только 5–10 % поддержки. «М. Прохоров не та фигура, которая может консолидировать всю оппозицию и стать единым кандидатом, который может противостоять В. Путину и тем более победить. Потому что Россия – страна левых взглядов, взглядов консервативных, а М. Прохоров не является носителем этой модели сознания», – сказал З. Прилепин. Украинские же эксперты пока самовыдвижение М. Прохорова в кандидаты на пост президента России не комментируют. Объясняется это во многих случаях отсутствием понятной для них реакции Запада на данное событие. Можно прогнозировать, что через несколько дней комментарии появятся.

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

Голова Верховної Ради України В. Литвин привітав суддів і працівників судових органів з професійним святом (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 14.12).

Голова Верховної Ради України В. Литвин розпочав триденний офіційний візит до Республіки Кіпр. В рамках візиту відбулась зустріч спікера українського парламенту з президентом Республіки Кіпр Д. Хрістофіасом.

Сторони обговорили питання європейської інтеграції. За словами президента Республіки Кіпр, його країна щиро підтримує європейський курс України. Д. Хрістофіас також висловив вдячність Президенту України, уряду, парламенту і всьому українському народу за підтримку у врегулюванні кіпрської проблеми. У відповідь В. Литвин запевнив президента Кіпру у тому, що позиція України однозначна: «Для нас суверенітет і територіальна цілісність Кіпру – аксіома, яка не потребує доказів».

Також Голова Верховної Ради України В. Литвин і президент Республіки Кіпр Д. Хрістофіас висловились за прискорення підписання міжурядової Конвенції про уникнення подвійного оподаткування, переговори щодо якої тривають вже кілька років.

Також В. Литвин висловив думку про необхідність зосередити зусилля на реалізації домовленостей, які були досягнуті в рамках візиту Президента Республіки Кіпр в Україну 3–5 липня 2011 р., зокрема, що стосуються подальшого зміцнення договірно-правової бази двосторонніх відносин.

Голова Верховної Ради зазначив, що нині важливою є якнайшвидша ратифікація обома сторонами документів, які були підписані в рамках цього візиту. Він повідомив, що український парламент вже ратифікував дві угоди з числа документів, підписаних під час візиту: про економічне, наукове, технічне та промислове співробітництво та про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом.

Крім документів, які були підписані під час візиту, сказав В. Литвин, активно опрацьовується ряд двосторонніх угод, зокрема, про сприяння та взаємний захист інвестицій, про повітряне сполучення та в галузі охорони здоров'я та медичних наук, про співробітництво в галузі сільського господарства.

В. Литвин також висловив задоволення тим, що Угода про морське торговельне судноплавство була вже погоджена обома сторонами і може бути підписана в найближчому майбутньому, можливо, під час візиту високого рівня до Кіпру (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 15.12).*

Перший заступник Голови Верховної Ради А. Мартинюк під час парламентських слухань на тему: «Створення в Україні сприятливих умов для розвитку індустрії програмного забезпечення» заявив про те, що «створення в Україні сприятливих умов для розвитку індустрії програмного забезпечення є актуальним і перспективним завданням сучасного суспільства».

«Разом із тим, в Україні біля 2-х тисяч різних організацій, які також займаються розробками програмних забезпечень», – навів він дані державної статистики

А. Мартинюк зазначив, що за даними державної служби статистики, у нас станом на сьогодні працює майже 3200 підприємств, котрі займаються безпосередньо ІТ-технологіями. Ці компанії та підприємства щорічно виробляють профільну продукцію на суму понад 12 млрд грн на рік. В тому числі цього продукту на 9,5 млрд грн іде на експорт.

За словами А. Мартинюка, у цю сферу зростають інвестиції. «За даними державної статистики, якщо у 2010 р., порівняно з 2009 р., обсяг інвестицій у цю галузь виріс приблизно на 70 %, то лише за I півріччя 2011 р., порівняно з аналогічним періодом попереднього року, ці інвестиції збільшилися більше, ніж у два з половиною рази. Зрозуміло, що це вказує на досить позитивну динаміку розвитку нашої національної ІТ-індустрії».

А. Мартинюк звернувся до суб'єктів законодавчої ініціативи із проханням «подумати над юридичними формулюваннями, оскільки в законах має бути конкретика», яка регламентує не тільки правові норми, але й чітко прописує процедуру контролю їх виконання (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 15.12*).

*Комітет з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією рекомендує парламенту прийняти за основу проект закону про внесення змін до Додатку до Закону «Про засади запобігання і протидії корупції» (щодо розміру разових витрат (вкладів/внесків), що підлягають декларуванню). Проектом (реєстр. № 9114) пропонується внести зміни до п. 11 Примітки Додатку до Закону «Про засади запобігання і протидії корупції», якою встановлюється форма декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру. Передбачається, що поле «сума витрат (грн) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування» у позиціях 23-28, 35-39 і поле «усього» у позиціях 46, 48, 50, 56 та 59 Декларації буде заповнюватися декларантами, якщо разова витрата (вклад/внесок) по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 15 тис. грн. На думку членів комітету, реалізація положень законопроекту сприятиме удосконаленню державної політики у сфері боротьби з корупцією, значно зменшить корумпованість влади, забезпечить її прозорість та відповідальність (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 14.12*).*

Комітет з питань промислової і регуляторної політики та підприємництва рекомендує парламенту прийняти за основу проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язкового надання паперових витягів з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців.

Під час обговорення автор документа Н. Королевська наголосила, що прийняття проекту закону «істотно полегшить процедуру започаткування підприємницької діяльності суб'єктами господарювання та буде сприяти підвищенню інвестиційної привабливості України» (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 14.12).*

Комітет з питань правової політики рекомендує парламенту направити на доопрацювання проект закону про внесення змін до Закону «Про Конституційний Суд України» (щодо вдосконалення механізму виконання рішень та висновків).

Проектом (реєстр. № 9168) передбачається встановити обов'язок Конституційного Суду при розгляді справ щодо конституційності законів та інших правових актів Верховної Ради перевіряти наявність усіх можливих підстав визнання відповідного акту чи його окремого положення неконституційним, а також деталізовано якісні вимоги до змісту рішень (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 14.12).*

Комітет з питань європейської інтеграції визнав низку законопроектів такими, що не суперечать праву Європейського Союзу та зобов'язанням України в рамках СОТ.

Зокрема, комітет визнав таким, що не суперечить праву Європейського Союзу, проект закону про внесення змін до Закону «Про залізничний транспорт» (щодо розмежування функцій державного та господарського управління галуззю) (реєстр. № 9377).

Також комітет визнав таким, що не суперечить зобов'язанням України в рамках СОТ, проект закону «Про державну фінансову підтримку експортної діяльності» (реєстр. № 9373), яким пропонується створити правові передумови для запровадження в Україні системи державної фінансової підтримки експорту високотехнологічних товарів (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 14.12).*

Комітет з питань фінансів, банківської діяльності, податкової та митної політики рекомендує парламенту прийняти за основу проект закону про державну фінансову підтримку експортної діяльності.

Проект (реєстр. № 9373) спрямований на запровадження механізму державної підтримки експорту високотехнологічних галузей економіки, створення умов для забезпечення реалізації державної політики щодо страхування та кредитування експорту.

Під час обговорення народні депутати наголосили на важливості державної фінансової підтримки експортної діяльності. Водночас члени Комітету вважають за необхідне але була визначена необхідність подальшого доопрацювання законопроекту (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 14.12*).

Комітет з питань економічної політики рекомендує парламенту прийняти за основу проект закону про внесення змін до деяких законів України щодо здійснення державних закупівель.

Проектом (реєстр. № 9451) шляхом внесення змін до законів «Про здійснення державних закупівель» та «Про наукову і науково-технічну діяльність» пропонується запровадити процедуру закупівлі в одного учасника для закупівлі послуги з виконання науково-дослідних, науково-технічних та дослідно-конструкторських робіт, що пройшли конкурсний відбір в установленому Кабінетом Міністрів порядку.

На засіданні комітету зазначалося, що закупівля послуг з виконання наукових робіт в одного учасника відбуватиметься виключно після проведення відкритих конкурсів з відбору тематик таких робіт, що сприятиме формуванню нових творчих колективів та підтримці найбільш перспективних наукових робіт (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 14.12*).

Комітет з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства та регіональної політики рекомендує Верховній Раді прийняти за основу проект закону про внесення змін до деяких законів України щодо благоустрою населених пунктів.

Проектом (реєстр. № 9381) пропонується надати Кабінету Міністрів та центральному органу виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства повноваження приймати підзаконні акти щодо сфери благоустрою населених пунктів, зокрема, нормативно-правові акти стосовно інвентаризації та паспортизації об'єктів благоустрою.

Члени комітету підтримали законопроект, прийняття якого, на їхню думку, дозволить підвищити якість та ефективність заходів з утримання об'єктів благоустрою, загальний рівень благоустрою населених пунктів України, врегулювати питання утримання домашніх тварин тощо (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 14.12*).

Народний депутат України, член парламентської фракції Партії регіонів, голова Комітету Верховної Ради з питань правосуддя С. Ківалов вважає, що новий закон про прокуратуру буде внесено на розгляд парламенту лише після прийняття нового Кримінально-процесуального кодексу.

Коментуючи питання, чи повинна залишитися функція слідства у прокуратури, депутат сказав, що прокуратура не повинна займатися слідством, оскільки вона контролює та здійснює нагляд над слідством. «Ми взяли на себе зобов'язання перед Радою Європи в питанні реформування кримінальної юстиції. У тому проекті, який ми отримали від експертів Ради Європи з відповідними зауваженнями, йде мова про те, що прокуратура не має займатись слідством», – резюмував він (*Официальный сайт Партии регионов (www.partyofregions.org.ua)*). – 2011. – 14.12).

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

Президент України В. Янукович привітав суддів із професійним святом, яке вони відзначають 15 грудня.

Глава держави звернув увагу на ключову роль, яку відіграє судова гілка влади у забезпеченні прав і свобод громадянина. «Ваша щоденна праця спрямована на утвердження верховенства права у суспільстві, забезпечує громадянам захист їх прав та інтересів, несе віру у справедливість правосуддя та сприяє побудові України як правової держави», – сказав Президент на урочистому засіданні з нагоди Дня працівників суду, що відбулося у приміщенні Верховного Суду України.

В. Янукович наголосив: євроінтеграційний курс України висуває високі вимоги до вітчизняного правосуддя – ідеться насамперед про утвердження принципів верховенства загальнолюдських цінностей, прав і свобод громадян.

Досягнення цієї мети залежить значною мірою від єдності судової практики, підкреслив Президент. За його словами, йдеться про відсутність неузгодженостей між рішеннями судів у застосуванні однієї й тієї ж норми права тощо. «Значна роль у подоланні цього негативного явища покладається на Верховний Суд України, судді якого є найбільш кваліфікованими представниками суддівської спільноти», – зауважив глава держави. Він висловив переконання, що надане ВСУ право ухвалювати нові рішення, а також обов'язок всіх судів загальної юрисдикції враховувати його висновки під час вирішення аналогічних справ, сприятимуть утвердженню єдиної судової практики.

Глава держави водночас визнав, що суттєву роль у стабільній та ефективній роботі судів відіграє їх матеріально-технічне забезпечення та соціальна захищеність суддів. Він нагадав, що судова реформа передбачає поетапне зростання зарплати, у проекті Держбюджету-2012 для потреб судів передбачено у 1,5 раза більше коштів, ніж цього року. «Я вірю в те, що

обраний вами професійний шлях – це шлях служіння інтересам українського народу... Сподіваюсь на вашу підтримку, розуміння та активну позицію у справі розбудови українського суспільства», – сказав В. Янукович (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2011. – 13.12).

Президент України В. Янукович підписав Закон України № 4025-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності» (Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)). – 2011. – 13.12).

В. Янукович відповідно до ч. 2 ст. 94 Конституції України повернув зі своїми пропозиціями для повторного розгляду парламентом Закон «Про охоронну діяльність».

Пропозиції глави держави під час повторного розгляду зазначеного Закону на пленарному засіданні Верховної Ради доповідатиме міністр юстиції О. Лавринович (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2011. – 14.12).

Президент України В. Янукович підписав ряд законів, зокрема:

– Закон № 4064-VI «Про внесення змін до ст. 26 Закону України “Про реабілітацію інвалідів в Україні” щодо забезпечення інвалідів технічними та іншими засобами реабілітації, виготовленими за індивідуальним замовленням»;

– Закон № 4067-VI «Про внесення змін до ст. 20 Закону України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців”»;

– Закон № 4093-VI «Про внесення змін до ст. 10 Закону України “Про цінні папери та фондовий ринок”» (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2011. – 14.12).

15–16 грудня 2011 р. Президент Республіки Таджикистан Е. Рахмон відвідає Україну з офіційним візитом. Про це повідомив Радник Президента України, керівник Головного управління з питань міжнародних відносин Адміністрації Президента А. Гончарук.

У рамках візиту сторони мають намір укласти низку міждержавних та міжвідомчих угод, спрямованих на поглиблення взаємовигідного співробітництва. Документи зокрема стосуватимуться захисту інформації, урядового зв'язку, а також співпраці між Конституційними Судидами та Національними олімпійськими комітетами двох країн.

Відповідно до програми візиту Президент Таджикистану планує також відвідати Дніпропетровськ *(Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2011. – 14.12).*

Прем'єр-міністр України М. Азаров взяв участь в урочистій церемонії покладання квітів до Меморіального кургану героїв Чорнобиля на території церкви Св. Архангела Михайла і пам'ятному знакові «Воїнам Чорнобиля» у Дніпровському районі Києва.

У церемонії також взяли участь представники київської влади, громадських організацій, народні депутати *(Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2011. – 14.12).*

Державний курс на розвиток власного виробництва промислових і сільськогосподарських товарів є ключем до прискореного зростання якості життя в Україні, вважає Прем'єр-міністр України М. Азаров.

Він зазначив, що потенціал імпортозаміщення є практично в усіх галузях економіки: «Це стосується і машинобудування, перш за все – сільськогосподарського. І легкої промисловості: виробництва власного якісного і дешевого одягу та взуття. Фармацевтичної галузі: виробництва лікарських засобів. Не слід забувати нам і про лідерські розробки вітчизняної ІТ-галузі. Тут ми маємо всі можливості здійснити справжню технологічну революцію», – підкреслив Прем'єр-міністр.

Зрозуміло, відзначив глава уряду, що повністю відмовитись від імпорту товарів Україна ніколи не зможе, оскільки живе за правилами сучасного глобалізованого світового господарства. «Ми повинні уважно вивчати, двічі, тричі прораховувати, – чи так вже потрібна нам та чи інша закордонна закупівля? Чи не економніше, вигідніше і перспективніше буде, припустімо, налагодити власне виробництво того чи іншого товару у нас в країні? Чи не краще у випадках, коли немає власних технологій, придбати ліцензії на виробництво?» – зазначив глава уряду, зауваживши, що наприклад, це стосується необгрунтовано дорогої закупівлі імпортних ліків від грипу у той час, коли наша держава спроможна налагодити власне виробництво аналогів цих медпрепаратів. Це ж саме, за його словами, стосується завезення імпоротної сільгосптехніки: «Якщо країні щороку гарантовано потрібні десятки тисяч тракторів, комбайнів, сівалок тощо – це прямий шлях до відродження власного виробництва. Хай це будуть не власні розробки, а найкращі ліцензійні машини, але не ввезені, а зроблені в Україні».

Разом з тим М. Азаров підкреслив, що просто замінити імпортні товари аналогами – замало. «Це консервація нашого відставання. Будь-яка нова продукція має базуватися на інноваційному підході, на передових технологіях», – додав він.

М. Азаров також нагадав, що уряд уже прийняв антикризову державну програму, яка має на меті підвищити економічну стійкість держави за рахунок

розвитку насамперед внутрішнього виробництва *(Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2011. – 14.12).*

Прем'єр-міністр України М. Азаров під час засідання Кабінету Міністрів наголосив, що Україна має все необхідне для будівництва об'єктів енергетики за кордоном.

Інформуючи про результати своїх офіційних візитів до Лівану та Чорногорії, М. Азаров наголосив, що обидві країни мають проблеми з енергозабезпеченням, про вирішення яких за допомогою України йшлося під час переговорів з керівництвом країн.

«Ліван серйозно потерпає від дефіциту енергетичних потужностей. Тому ми домовились також, що українські фахівці оцінять можливості будівництва гідроелектростанцій, сонячних і вітрових електростанцій різної потужності в Лівані та запропонують програму проектування, будівництва, устаткування і сервісного обслуговування об'єктів енергетики. Все необхідне для цього у нашій країні є», – підкреслив М. Азаров та додав: «Така ж зацікавленість у будівництві електростанцій є в Чорногорії. Країна з досить значними гідроресурсами. Тому серйозно почала вивчати нашу пропозицію створити власну альтернативну енергетичну базу».

Крім того, Прем'єр-міністр України М. Азаров доручив Міністерству закордонних справ внести пропозиції щодо спрощення візового режиму для ліванських бізнесменів, діячів культури і науки під час поїздок в Україну *(Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2011. – 14.12).*

Прем'єр-міністр України М. Азаров доручив міністру аграрної політики та продовольства розпочати переговорний процес щодо реалізації проекту зі створення потужного зернового терміналу в ліванському порту Тріполі.

Прем'єр-міністр підкреслив, що проект зі створення потужного зернового терміналу відкритий для всіх трейдерів *(Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2011. – 14.12).*

Міністерство економічного розвитку і торгівлі має намір щороку приймати на роботу молодих спеціалістів. Про це заявив перший віце-прем'єр-міністр України, міністр економічного розвитку і торгівлі А. Ключев. Це буде здійснюватися в рамках президентської програми щодо набору молодих кадрів. За його словами, за рік-два докорінно змінити ситуацію з кадровим забезпеченням в органах влади не вдасться, оскільки неможливо одразу знайти таку велику кількість якісних молодих спеціалістів. Однак, сподівається А. Ключев, поступово цю роботу буде завершено. «Шлях здолає той, хто йде!» – заявив він *(Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2011. – 15.12).*

Україна має всі можливості у найближчі два роки повністю відмовитися від імпортової м'ясної продукції, а потребу покривати за рахунок власного виробництва. Про це заявив перший віце-прем'єр-міністр – міністр економічного розвитку і торгівлі України А. Клюєв.

Він зазначив, що сьогодні Україна щорічно імпортує від 200 до 300 тис. т м'ясної продукції. За його словами, у поточному році цей показник вдалося скоротити на 50 тис. т.

А. Клюєв зазначив, що для нарощення виробництва та розвитку агропромислового комплексу уряд розробив ряд стимулів. Це, зокрема, погашення кредитних процентів великим компаніям, які займаються будівництвом великих тваринницьких комплексів, сприяння в отриманні кредитних ресурсів під такі виробництва, стимулювання виробництва нових видів зернових культур, збільшення витрат на добрива, відновлення меліоративних земель. Він заявив, що дав доручення, і відповідні спеціалісти займаються проектом відновлення меліорації українських земель. За експертними оцінками, на сьогодні в Україні залишилося лише 20 % від радянського рівня меліорації. За словами А. Клюєва, це важливий шлях до збільшення продуктивності сільського господарства.

«Агропромисловий комплекс – це майбутнє нашої держави. Це достатньо перспективна галузь, у яку необхідно буде інвестувати значні ресурси», – наголосив перший віце-прем'єр-міністр (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2011. – 15.12).*

Уряд пропонує створити рівні умови для участі в державних закупівлях як державних, так і підприємств інших форм власності. Про це заявив перший віце-прем'єр-міністр України, міністр економічного розвитку і торгівлі А. Клюєв. За його словами, у січні 2012 р. парламент розгляне відповідні зміни до законодавства, яке регулює державні закупівлі.

«Там у першу чергу враховано ті моменти, які стосуються роботи державних монополій і підприємств державної форми власності. Наприклад, якщо державне підприємство працює за власні оборотні кошти – це один режим, якщо за кошти державного бюджету – інший режим. Таким чином ми поставимо в рівні конкурентні умови як підприємства державної форми власності, так і підприємства інших форм власності», – зазначив А. Клюєв (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2011. – 15.12).*

Впевненість уряду в стабільності економічного зростання базується на трьох загальноприйнятих індикаторах, заявив перший віце-прем'єр-міністр, міністр економічного розвитку і торгівлі України А. Клюєв на прес-конференції в Києві.

За його словами, перший індикатор – макроекономічна стабільність. «Ми на сьогодні маємо стабільну національну валюту, забезпечену достатніми

валютними резервами. Зростання цін за січень – листопад становило лише 4,4 %», – заявив А. Ключев.

Другим важливим індикатором стабілізації економіки і довіри до влади він назвав зростання депозитів фізичних осіб у банківській системі (за січень – листопад – на 11,2 %). Така довіра сприяє збільшенню ресурсу для відновлення кредитування економіки, сказав він.

За словами першого віце-прем'єр-міністра, суттєвий приріст іноземних інвестицій – ще один важливий індикатор економічної стабільності. Приріст сукупного обсягу прямих іноземних інвестицій в економіку країни за дев'ять місяців становив 3,7 млрд дол., а загальний їх обсяг перевищив 48 млрд дол., повідомив А. Ключев (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua)*. – 2011. – 14.12).

Пом'якшити наслідки сьогоднішньої світової економічної кризи Україні допоможе комплекс заходів, передбачених Державною програмою розвитку внутрішнього виробництва. Про це заявив перший віце-прем'єр-міністр України, міністр економічного розвитку і торгівлі А. Ключев на прес-конференції.

А. Ключев підкреслив, що знизити рівень споживання імпортного газу в Україні планують за рахунок збільшення власного видобутку нафти, газу, газу-метану, сланцевого газу, що і передбачається програмою розвитку внутрішнього виробництва.

Важливою частиною програми розвитку внутрішнього виробництва, за словами урядовця, є також заходи з енергозбереження. Він навів приклад, що вже в цьому році на виконання програми на українських ТЕС почали встановлювати газові лічильники. Як результат – 7 % економії газу.

Серед пріоритетів імпортозаміщення урядовець назвав і розвиток АПК. В планах уряду, за словами А. Ключева, – нарощування експорту зернових та скорочення імпорту сільськогосподарської продукції. «В планах – до 2015 р. наростити урожай зернових до 80 млн т», – підкреслив А. Ключев.

Крім того, каже він, Україна має намір активізувати роботу з країнами, економіку яких криза охопила меншою мірою. Це стосується країн Південно-Східної Азії та Латинської Америки. «Зараз ми достатньо активно працюємо, щоб експортувати продукцію вітчизняного виробництва на ринки цих країн», – наголосив А. Ключев (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua)*. – 2011. – 14.12).

За результатами 2011 р. очікується 5 % економічне зростання. Про це заявив 14 грудня перший віце-прем'єр-міністр, міністр економічного розвитку і торгівлі А. Ключев.

За його словами, саме результатом виваженої прагматичної урядової політики стало економічне зростання ВВП за 11 місяців на 5,3 %. За підсумками січня-листопада промислове виробництво зросло на 7,8 %, повідомив А. Ключев.

Перший віце-прем'єр-міністр також заявив, що лідером у зростанні вже другий рік поспіль виступає машинобудування – галузь з високою часткою доданої вартості, де збільшення обсягів виробництва перевищило 17,4 %. «Позитивну динаміку демонструє також сільськогосподарське виробництво – за 11 місяців поточного року АПК зріс на 16,5 %. У поточному році очікується найвищий урожай зернових за всю історію незалежної України – станом на 12 грудня було зібрано понад 55 млн т зернових. Це рекорд», – сказав А. Ключев.

За його словами, реалізація масштабних інфраструктурних проектів, передусім підготовка об'єктів до Євро-2012, сприяли закріпленню позитивної динаміки у будівництві – обсяги виконаних будівельних робіт за підсумком 11 місяців зросли на 12,5 %. За його даними, зростання в секторі будівництва житла становило 100 %. Цього року було побудовано близько 2 тис. км доріг, наступного заплановано побудувати приблизно такі ж об'єми, заявив перший заступник керівника уряду України.

Він підкреслив, що активізація виробничої діяльності оздоровила фінансовий стан підприємств – їх прибутки збільшились майже у 1,5 рази. «Завдяки цьому більше ніж вдвічі збільшився позитивний фінансовий результат всіх підприємств країни, який склав понад 97 млрд грн», – заявив А. Ключев (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua)*. – 2011. – 14.12).

Держава має всебічно сприяти створенню платоспроможного попиту на продукцію будівництва, у першу чергу – житлового, вважає міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства А. Близнюк.

За його словами, всього на будівництво доступного житла з урахуванням коштів населення у 2011 р. було направлено 552,5 млн грн, що дасть змогу забезпечити житлом 1232 сім'ї. Ці кошти вкладені в об'єкти незавершеного будівництва. «Якщо ж направити за цим механізмом всі 1,4 млрд грн, передбачених бюджетом на 2011 р., на житлове будівництво, можна було б додатково залучити 4,6 млрд грн коштів населення і побудувати додатково близько 15 тис. квартир. При цьому одним з основних завдань держави залишається створення нових фінансово-кредитних механізмів для стимулювання попиту на житло, зокрема довгострокове (20–30 років) іпотечне кредитування з низькою процентною ставкою (5–10 % річних), і збільшення платоспроможності споживача», – наголосив керівник Мінрегіону (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua)*. – 2011. – 14.12).

Щорічний приріст створених ОСББ мав раніше позитивну тенденцію, але ці темпи за останні роки відчутно знижуються, повідомив міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства А. Близнюк. За його словами, основними причинами цього є критичний стан

житлового фонду, недосконалість законодавчої бази та місцеві бюрократичні перепони.

За словами керівника Мінрегіону, суттєво активізувати вирішення проблем створення та діяльності об'єднань можна шляхом прийняття рішення про створення Національної ради з питань функціонування ОСББ. «За дорученням Прем'єр-міністра України М. Азарова, Мінрегіон підготував проект постанови Кабінету Міністрів про створення Національної ради з питань функціонування ОСББ. У ході роботи даного органу розгляд проблем ефективного управління житловими будинками буде продовжено на якісно новому рівні, ніж раніше», – наголосив А. Близнюк (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua)*). – 2011. – 14.12).

Суттєве поліпшення інвестиційного клімату в регіонах є метою чотирьох ключових завдань Мінрегіону у галузі будівництва, вважає міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства А. Близнюк. «У наступному році ми ставимо перед Мінрегіоном та регіонами усього чотири ключові завдання. Всі вони спрямовані на суттєве поліпшення інвестиційного клімату в регіонах.

По-перше, ліквідувати «довгобуду» – закінчити спорудження об'єктів, що будуються, і тільки потім починати нове будівництво.

По-друге, необхідне формування єдиної системи замовника будівництва.

Третє – необхідне створення бази будівельних норм, надійно інтегрованої в міжнародний простір технічного регулювання. З 2012 р. кожен новий будинок повинен відповідати євро стандартам. І по-четверте, не дивлячись на те, що ми перенесли на рік термін обов'язкової наявності містобудівної документації при будівництві, керівники на місцях повинні негайно забезпечити розробку та прийняття такої документації, а також скасувати рішення, які суперечать Закону «Про регулювання містобудівної діяльності», – наголосив А. Близнюк (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua)*). – 2011. – 14.12).

За інформацією Міністерства соціальної політики, яку оприлюднив перший заступник міністра В. Надрага, середній розмір заробітної плати у жовтні 2011 р. становив 2 729 грн, що на 17,5 % більше жовтня 2010 р. Реальна заробітна плата зросла на 11,4 % проти аналогічного місяця минулого року.

Він також повідомив, що станом на 1 жовтня 2011 р. середній розмір пенсії становить 1 230,46 грн та збільшився на 107 грн (9,5 %) проти жовтня 2010 р. Крім того, з 1 грудня 2011 р. разом із іншими соцстандартами підвищено розмір мінімальної пенсії до 800 грн, що на 66 грн (або на 9,0 %) більше, ніж отримували пенсіонери у минулому році.

При цьому В. Надрага нагадав, що інфляція у січні – листопаді (або з початку року) становила лише 4,4 %. Минулого року за той же період вона склала 8,2 % (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2011. – 14.12).

Кабінет Міністрів уповноважив міністра юстиції О. Лавриновича на підписання Угоди між українським Урядом та Європейським Союзом щодо фінансування проекту «Підтримка стратегії реформування сектору юстиції в Україні». Відповідне розпорядження було ухвалене 14 грудня на засіданні уряду.

Як повідомив міністр юстиції О. Лавринович, загальною метою Проекту є прискорення реформ у сфері юстиції в Україні, зокрема, вдосконалення згідно з європейськими стандартами та впровадження Концепції реформування кримінальної юстиції. Як відомо, дана реформа буде реалізована після прийняття проекту Кримінально-процесуального кодексу України, проект якого наразі готується до внесення до Верховної Ради Президентом України.

Серед іншого, Проект між урядом України та ЄС передбачає заходи, спрямовані на реформування судової системи та правоохоронних органів після прийняття нового Кримінально-процесуального кодексу; імплементацію Другого додаткового протоколу до Європейської Конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах; удосконалення системи надання безкоштовної правової допомоги в Україні відповідно до нещодавно прийнятого Закону України «Про безкоштовну правову допомогу» тощо.

Згідно з Угодою, Міністерство юстиції України координуватиме процес реформ у сфері юстиції як спеціально призначений орган, через який Уряд України діятиме як Сторона Угоди. Крім Мін'юсту з української сторони у Проекті братимуть участь Верховний Суд, Державна судова адміністрація, Генеральна прокуратура, Міністерство внутрішніх справ, СБУ, Державна пенітенціарна служба, Верховна Рада України (Комітет з питань правосуддя), Спілка юристів України, а також спеціалізовані організації громадянського суспільства та інформаційні агентства (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2011. – 14.12).

ПОЛІТИКА

Защита Ю. Тимошенко просит Апелляционный суд Киева изменить меру пресечения для экс-премьера. Соответствующее ходатайство подал адвокат Н. Сирый.

По словам адвоката, необходимо обеспечить лечение Ю. Тимошенко. «Именно поэтому защита просит изменить Ю. Тимошенко меру пресечения с ареста на любую другую, не связанную с содержанием под стражей», – сказал Н. Сирый.

«Это требование (оказание медицинской помощи) нельзя реализовать из-за того, что Ю. Тимошенко незаконно находится под стражей. Необходимо изменить меру пресечения, чтобы предоставит Минздраву возможность выполнить свою функцию», – подчеркнул он (*МинПром – информация бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2011. – 14.12).

Майже половина громадян вважають, що зовнішня політика України не відповідає її національним інтересам. Про це свідчать результати соціологічного дослідження Центру Розумкова, проведеного з 3 по 8 листопада 2011 р.

Так, 46,5 % дотримуються думки, що нинішня зовнішня політика України не відповідає її національним інтересам, 32,6 % – що вона частково їм відповідає, і лише 8,0 % – що повною мірою відповідає.

До того ж, 46,5 % респондентів вважають, що Україна не є самостійною у формуванні власної зовнішньої політики, ще 32,8 %? що вона є не цілком самостійною, і лише 10,1 %? що вона цілком самостійна у формуванні зовнішньої політики.

47,3 % респондентів зазначають, що міжнародний імідж України протягом року, що минає, змінився на гірше, на покращення іміджу вказують лише 5,9 % опитаних (29,1 % вважають, що він не змінився).

Крім того, більшість громадян (64,1 %) характеризують українсько-російські відносини як нестабільні, 20,3 %? як добрі, і 9,0 % – як погані. При цьому частіше політику України стосовно Росії респонденти називають невизначеною і суперечливою (38,3 %), приблизно так само вони характеризують і політику Росії стосовно України (34,3 %).

Частіше громадяни України очікують, що у найближчі роки відносини між Україною і Росією не зміняться (так вважають 38,1 % опитаних), на покращення сподіваються 30,9 %, очікують їх погіршення 12,4 %.

Серед громадян України переважає позитивне ставлення до вступу України до Європейського Союзу.

Підтримують вступ до ЄС 45,0 % опитаних, проти вступу – 34,2 %. Водночас, значне число (20,7 %) громадян утрималися від відповіді.

Як зазначає більшість (55,8 %) респондентів, практичні дії української влади не відповідають її євроінтеграційним деклараціям (лише 12,3 % вказують на відповідність дій влади цим деклараціям). 37,4 % опитаних вважають, що вони особисто виграють, якщо Україна вступить до Європейського Союзу, 26,5 % – що програють. 27,0 % вважають, що вони виграють від вступу України до Митного Союзу Росії, Білорусі і Казахстану, 23,5 % – що програють.

45,9 % опитаних оцінюють рівень своєї поінформованості про Європейський Союз як середній, 36,4 %? як низький, 8,8 %.

Дослідження проведене з 3 по 8 листопада 2011 р. Було опитано 2009 респондентів віком від 18 років у всіх областях України, Києві та АР

Крим за вибіркою, що репрезентує доросле населення України за основними соціально-демографічними показниками.

Теоретична похибка вибірки (без врахування дизайн-ефекту) не перевищує 2,3 % з імовірністю 0,95 (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2011. – 14.12).

Партия «Украина Майбутнього» пойдет на парламентские выборы самостоятельно. Об этом заявил на пресс-конференции лидер партии, народный депутат С. Олійник.

«На сегодняшний день мы чувствуем необходимость и возможность идти на выборы абсолютно самостоятельно», – сказал он.

По словам С. Олійника, его партия намерена внести представление в общество о либеральной политической силе в европейской политике. В то же время, он не исключил переговоры с такими политическими силами, как партия УДАР В. Кличка и Европейская партия Н. Катеринчука по совместному выдвижению кандидатов в мажоритарных округах.

Как сообщалось, переговоры о совместном участии в выборах в Верховную Раду уже ведут партии «Громадянська позиція» и УДАР В. Кличко (*MIGnews.com.ua (www.mignews.com.ua)*. – 2011. – 14.12).

Содержание экс-премьер-министра Ю. Тимошенко в Лукьяновском следственном изоляторе Киева затруднило процесс общения с ней партии «Батьківщина». Об этом сообщил экс-первый вице-премьер А. Турчинов на пресс-конференции.

А. Турчинов признал, что в день голосования в Верховной Раде за закон о выборах ВР у однопартийцев не было возможности проконсультиться со своим лидером. Он также заявил, что по вопросам голосования за указанный закон никаких разногласий с Ю. Тимошенко у фракции не было.

«Они пытаются скомпрометировать ее, но не могут, поэтому пытаются скомпрометировать партию. Нет раскола в оппозиции и нет раскола между Ю. Тимошенко и «Батьківщиной», она была и остается нашим лидером», – сказал экс-первый вице-премьер.

А. Турчинов заявил о том, что «...все команды нашего лидера мы выполняем в обязательном порядке». Он подчеркнул, что говорить можно лишь о том, что Ю. Тимошенко болеет и потому коммуникация с ней для партии является довольно сложной (*МинПром – інформація бизнес-класа (http://minprom.ua)*. – 2011. – 14.12).

Украина как государство проиграет в Европейском суде дело по жалобе Ю. Тимошенко. Об этом заявил депутат Верховной Рады, председатель подкомитета по вопросам Конституции комитета Верховной Рады по вопросам правовой политики, бывший министр юстиции

С. Головатый. Он отметил, что Европейский суд не является той инстанцией, где рассматриваются дела по сути.

«Европейский суд будет рассматривать обращение, которое может быть подано относительно нарушений ст. 6 Европейской конвенции о защите прав человека и основных свобод (Европейская конвенция – международный договор, один из основных документов Совета Европы). Статья называется «Право на справедливый суд». В Европейском суде может рассматриваться исключительно вопрос о нарушении права на справедливый суд, а не пересматриваться уголовное дело по сути», – сказал он.

По его словам, судебный процесс и с точки зрения позиции обвинения, и по другим вопросам – не отвечал стандартам и требованиям Европейской конвенции (*МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 14.12).*

Фракция «БЮТ – Батьківщина» намерена выдвинуть экс-премьер-министра, лидера партии «Батьківщина» Ю. Тимошенко на соискание Нобелевской премии мира в 2012 г.

По словам народного депутата Ю. Одарченко, фракция предлагает присудить Ю. Тимошенко Нобелевскую премию за ее усилия по недопущению срыва поставок газа в Западную Европу в 2009 г. «Ю. Тимошенко взяла на себя ответственность за подписание контрактов, без которых страны Европы просто потеряли бы возможности для отопления той зимой. При этом она понимала, что, подписывая контракты по рыночным ценам, ломает коррупционные схемы», – подчеркнул депутат.

В то же время фракция обратилась к гражданам, которые также желают внести подобное представление, поскольку, по мнению Ю. Одарченко, у Нобелевского комитета не возникнет вопросов по серьезности и важности номинации, если больше людей подпишут согласованный текст обращения (*MIGnews.com.ua (www.mignews.com.ua). – 2011. – 14.12).*

Вдова журналиста Г. Гонгадзе намерена обжаловать решение Печерского райсуда Киева, который признал, что Генеральная прокуратура безосновательно возбудила уголовное дело в отношении Л. Кучмы. Об этом М. Гонгадзе заявила в интервью «Радио Свобода».

Она отметила, что обжалуя решение относительно Л. Кучмы, она пытается «защитить ... принципы правосудия, которые, возможно, еще когда-нибудь будут существовать в Украине».

Накануне Печерский районный суд Киева признал незаконным и отменил постановление Генеральной прокуратуры Украины о возбуждении уголовного дела в отношении бывшего Президента Украины Л. Кучмы по обвинению в причастности к убийству журналиста Г. Гонгадзе (*МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 15.12).*

Генеральная прокуратура Украины обжалует решение Печерского районного суда Киева, отменившего возбуждение уголовного дела против экс-президента Л. Кучмы по обвинению в причастности к убийству журналиста Г. Гонгадзе. Об этом сообщил глава пресс-службы ГПУ Ю. Бойченко. «Решение будет обжаловано в сроки, предусмотренные законом», – сказал он. Ю. Бойченко уточнил, что прокуратура обжалует решение суда, как только текст постановления поступит в Генпрокуратуру (*МинПром – информация бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2011. – 14.12).

Бывший Президент Украины Л. Кучма настаивает на продолжении расследования «кассетного скандала» и поиске виновников убийства журналиста Г. Гонгадзе. Об этом говорится в сообщении его адвокатов С. Ульянова и В. Петруненко.

«Недостаточно снять подозрения с Президента Л. Кучмы, но оставить их на украинской власти, на самом государстве. Необходимо смыть пятно с репутации страны. А это невозможно до момента, пока не будут найдены истинные организаторы и заказчики этой самой страшной антиукраинской провокации новейшего времени – «кассетного скандала» и исчезновения Г. Гонгадзе. Лишь найдя настоящих руководителей этого заговора против основ государства, Украина может доказать всему миру, что она способна защищать свои интересы», – считает Л. Кучма.

«Моя цель – не только реабилитация меня лично. Дело моей чести – возвращение доброго имени не только Л. Кучмы, но и Украины, во главе которой я стоял более десятилетия. Я настаиваю на том, чтобы расследование «кассетного скандала», поиск его заказчиков и истинных виновников убийства Г. Гонгадзе были продолжены. Со своей стороны я готов сделать для этого все, что только может потребоваться от меня», – подчеркнул экс-президент (*МинПром – информация бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2011. – 14.12).

Лидер ПСПУ Н. Витренко высказала убеждение, что Украине и Приднестровью нужно войти в Евразийский Союз. Об этом она заявила в эфире одного из украинских телеканалов. «Тогда мы будем равными там субъектами, будем строить новый экономический крепкий кластер, будем успешно решать важные вопросы по внедрению новой техники, модернизации производства, развитию нашей культуры», – сказала Н. Витренко (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2011. – 14.12).

Лідер партії УДАР В. Кличко наголошує, що його відповідь на питання у програмі В. Познера щодо української повстанської армії була перекручена і спотворена в деяких українських ЗМІ.

«Звертаючись до аудиторії, я закликав ...бути дуже обережними в цих питаннях. В той же час, відповідаючи на питання про ставлення до прибічників нацистської ідеології, я сказав, що не сприймаю ніякі прояви фашизму і нацизму», – заявив В. Кличко.

На жаль, деякі сайти не вперше подають перекручену і упереджену інформацію про діяльність партії УДАР. Політик вважає ці маніпуляції спробою дискредитувати його, спотворити його справжню позицію (*Партія «Удар» Віталія Кличка (<http://klichko.org>). – 2011. – 14.12).*

Лидер партии «Громадянська позиція» А. Гриценко действует по сценарию, который написан в Администрации Президента, считает первый замглавы «Батькивщины» А. Турчинов.

Он отметил, что на сегодняшний день, кроме А. Гриценко, все политические партии, которые входят в Комитет сопротивления диктатуре, «не пошли на поводу у Администрации Президента, не пошли на поводу у Януковича, а продолжают находиться вместе, продолжают реальную борьбу». «Более того, есть решение Комитета сопротивления диктатуре, всех партий, которые входят в него, относительно выдвижения единых кандидатов и о том, чтобы вместе противостоять этому нашествию, противостоять диктатуре. Более того, я убежден, что когда мы сможем сохранить единство оппозиции, несмотря на заявления таких штрейкбрехеров, мы сможем победить на выборах», – заявил А. Турчинов. Напомним, партии «Громадянська позиція» и УДАР В. Кличко ведут переговоры о совместном участии в выборах в Верховную Раду (*Левый берег (<http://lb.ua>). – 2011. – 14.12).*

Социалистическая партия Украины выступила с Манифестом, в котором определила задачи партии по «спасению Украины».

По мнению социалистов, за 20 лет «власть в государстве менялась, но неизменной оставалась его сущность и политика». «В результате кучка капиталистов стремительно обогащается, а народ нищенствует. А в кадровой политике утвердилось кумовство и террор чиновников», – отмечают в СПУ.

Партия ставит перед собой цель «вернуть Украину ее народу, восстановить надежду на справедливость, возродить доверие к собственному государству».

Построить «новый социализм» СПУ собирается, введя «истинное народовластие», разрушение «криминального капитализма», уничтожение коррупции, возвращение в госсобственность стратегических предприятий и естественных монополий, обеспечение справедливости в социальной сфере и в оплате труда (*Главком: Новости политики и экономики // Социалисты объявили начало спасения Украины (<http://glavcom.ua>). – 2011. – 14.12).*

ЕКОНОМІКА

Державна податкова служба України пропонує підприємцям протягом грудня спробувати зареєструвати у Єдиному державному реєстрі податкових накладних хоча б одну податкову накладну.

Така ініціатива пов'язана з тим, що з 1 січня 2012 р. Податковим кодексом запроваджується обов'язкова реєстрація податкових накладних, у яких сума ПДВ перевищує 10 тис. грн.

За попередніми розрахунками спеціалістів ДПС, ці нововведення приведуть до збільшення до 65 тис. (тобто в 10 разів) кількості підприємств України, що зобов'язані реєструвати податкові накладні.

З урахуванням цього, завчасна апробація зазначеного механізму керівниками та бухгалтерами підприємств надасть необхідний час бізнесу для адаптації. Крім того, посадові особи СГД набудуть необхідного практичного досвіду, що дозволить їм уникати непорозумінь, збоїв та технічних помилок при реєстрації у подальшому. Розширену інформацію про подання податкових документів в електронному вигляді розміщено на офіційному сайті Державної податкової служби України у розділі «Платникам податків про електронну звітність» (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2011. – 14.12).

Объединение металлургических предприятий «Металлурпром» прогнозирует производство стали в Украине на уровне 2,82 млн т в январе 2012 г. Об этом заявили в объединении.

Кроме этого, в январе украинские металлурги планируют произвести 2,37 млн т чугуна и 2,51 млн т проката.

Напомним, что в ноябре производство стали в Украине уменьшилось на 4,6 %, или на 138 тыс. т, по сравнению с октябрём до 2867 тыс. т. В январе – ноябре 2011 г. по сравнению с январем-ноябрём 2010 г. производство стали в стране увеличилось на 7,1 %, или на 2098 тыс. т до 31 824 тыс. т.

В 2010 г. по сравнению с 2009 г. производство стали увеличилось на 9,7 %, или на 2876,98 тыс. т до 32 630,91 тыс. т. По прогнозам аналитика центра CASE-Украина Е. Дубогрыза, годовой объём выплавки стали в этом году достигнет 35,013 млн т. В свою очередь аналитик инвестиционной компании Dragon Capital А. Макаров ранее прогнозировал, что по итогам 2011 г. выплавка стали в Украине вырастет до 34,7 млн т (*МинПром – информация бизнес-класса (http://minprom.ua)*). – 2011. – 14.12).

За 11 месяцев 2011 г. промышленное производство в Украине возросло на 7,8 % по сравнению с аналогичным периодом прошлого года. Об этом сообщает Государственная служба статистики.

По сравнению с предыдущим месяцем в ноябре промпроизводство сократилось на 2,8 %. А по сравнению с ноябрем 2010 г. рост составил 3,8 %.

За первые 11 месяцев текущего года объемы производства в машиностроении увеличились на 17,4 %, химической и нефтехимической промышленности – на 15,4 %, металлургии – на 9,8 %, деревообработке – на 9,4 %, а легкой промышленности – на 6,2 %.

В то же время Госстат зафиксировал спад в производстве кокса и продуктов нефтепереработки на уровне 8,3 %, а также в производстве продуктов питания – на 0,9 %. В целом перерабатывающая промышленность в январе – ноябре 2011 г. увеличила объемы производства на 7,9 %. Добывающая промышленность продемонстрировала рост на уровне 6,9 %. Добыча топливно-энергетических полезных ископаемых увеличилась на 8,3 %, прочих полезных ископаемых – на 5,1 %.

В сфере производства и распределения электроэнергии, газа и воды объемы выпуска повысились на 6,6 %. Как сообщалось, в прошлом году промпроизводство в Украине выросло на 11 % (*МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 14.12*).

Международное рейтинговое агентство Moody's ухудшило прогноз по суверенному рейтингу Украины со стабильного «B2» до негативного. Об этом говорится в сообщении агентства.

Ухудшение прогноза связано с возросшими бюджетными и внешними рисками, а также с неопределенностью относительно сотрудничества с Международным валютным фондом. Аналитики Moody's также учитывают возможное ухудшение экономической ситуации на Украине из-за глобального экономического кризиса.

Напомним, что в октябре международное агентство Fitch Ratings понизило прогноз рейтинга Украины с «позитивного» на «стабильный» (*МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 15.12*).

Евросоюзу необходимо принципиально отреагировать на намерения Российской Федерации построить газопровод Южный поток. Об этом заявил заместитель председателя правления НАК «Нефтегаз Украины» В. Чупрун.

«Нигде нет никаких посылов от Европы на реализацию этого проекта, и это нас очень тревожит. Нас удивляет, что на это событие не отреагировали еврочиновники... А мы расцениваем, что молчание – это знак согласия. Таким образом, позиция Европы нам непонятна», – сказал он.

В. Чупрун подчеркнул, что строительство Южного потока и заполнение газопровода Северный поток ставит под угрозу существование газотранспортной системы Украины. «Это огромная угроза для Украины, для газотранспортной системы Украины», – сказал он.

Ранее еврокомиссар по вопросам энергетики Г. Эттингер заявил, что Брюссель советует Москве не пытаться с помощью очень дорогого газопровода Южный поток помешать проекту Nabucco. Он отметил, что основные стратегические решения по южному транзитному коридору будут приняты до конца этого года (*МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 14.12*).

Правительственные структуры контролируют ситуацию с ценами на продовольственном рынке и делают все возможное, чтобы не допустить роста цен на продукты перед новогодними праздниками. Об этом на пресс-конференции заявил первый заместитель директора Департамента экономического развития и аграрного рынка Министерства аграрной политики и продовольствия Украины С. Петренко.

«При Министерстве аграрной политики создан штаб, который занимается контролем уровня цен на продукты, а также обеспечением городского населения продуктами сельскохозяйственного производства. Даже ситуативного повышения цен не будет», – отметил С. Петренко.

Он также сообщил, что в городах регулярно проводятся сельскохозяйственные ярмарки, где цены на большинство продуктов ниже. «Ярмарки, проводимые в крупных городах, значительно влияют на уровень цен», – подчеркнул чиновник (*МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 14.12*).

Министерство аграрной политики и продовольствия заявляет о стабильности цен на хлеб в 2012 г. Об этом сообщил министр аграрной политики и продовольствия Н. Присяжнюк. «Основным регулятором стабилизации ситуации на внутреннем продовольственном рынке является Аграрный фонд и на начало декабря туда направлено 3,7 млрд грн на формирование государственного интервенционного фонда.

Осуществляется переработка зерна на муку с последующей реализацией в регионы по фиксированным ценам. Благодаря государственным интервенциям муки цены на хлеб социальных сортов есть и будут стабильными в следующем году», – заявил Н. Присяжнюк. В то же время Н. Присяжнюк отметил, что на начало осени был зафиксирован рост цен на молоко и масло: «У нас были некоторые опасения на этот счет, но благодаря своевременным действиям и переговорам с производителями молочной продукции нам удалось стабилизировать цены. Хотя мы были готовы даже к интервенции на этом рынке, но такой необходимости не было» (*Левый берег (<http://lb.ua>). – 2011. – 14.12*).

Украина поставила 200 тыс. т зерна в Бангладеш. Об этом на пресс-конференции сообщил министр аграрной политики и продовольствия

Н. Присяжнюк. Министр не уточнил, на каких условиях осуществлялись поставки. Он отметил, что ранее Украина не осуществляла поставок зерна в эту страну. Кроме того, он добавил, что ведется активная работа над расширением поставок зерна в страны Африки и Ближнего Востока. Напомним, что делегация Министерства аграрной политики, находящаяся с рабочим визитом в Королевстве Саудовская Аравия, договорилась о форвардных закупках местными зернотрейдерами украинского ячменя урожая следующего года (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2011. – 14.12).

Количество автотранспортных средств, проданных и впервые поставленных на учет в ГАИ, в последнем месяце осени увеличилось на 8,7 %. По данным ассоциации «Укравтопром», в ноябре объем первичного автомобильного рынка Украины составил 28 тыс. 793 единицы.

Таким образом, количество автотранспортных средств, проданных и впервые поставленных на учет в ГАИ, в последнем месяце осени увеличилось на 8,7 % по сравнению с октябрём текущего года, и на 20,5 % превзошло прошлогодний показатель.

По сегментам рынка ситуация имеет следующий вид. Количество первичных регистраций легковых авто увеличилось на 7,3 % к октябрю 2011 года и превысили прошлогодний показатель на 6,8 %. Всего в ноябре было продано и зарегистрировано в ГАИ 19 тыс. 738 легковых автомобилей.

Рынок коммерческих автомобилей и автобусов в октябре составил 8'48 и 407 единиц соответственно. По отношению к предыдущему месяцу объем регистраций в сегменте коммерческой техники увеличился на 12,5 %, а в сегменте автобусов упал – на 0,7 %.

В обоих этих сегментах относительно ноября прошлого года отмечен рост: коммерческих автомобилей на 70,5 % и автобусов на 23 %. Рынок новой техники в ноябре увеличился на 7,4 % по сравнению с предыдущим месяцем и превысил показатель прошлогоднего ноября на 4,5 % и составил 21 тыс. 613 единиц. Доля продукции, произведенной в Украине, на рынке новых автотранспортных средств, составила 26 % (*ЭКСПЕРТ-ЦЕНТР* (<http://expert.org.ua>). – 2011. – 14.12).

В 2011 г. из государственных и местных бюджетов было выделено 5,7 млрд грн на строительство и ремонт аэропортов в Украине. Больше всего финансирования власти выделили на сооружение «Международного аэропорта «Львов». С начала года затраты на строительные работы во Львове, а также закупку товаров и услуг составили 2,97 млрд грн. На строительство аэропорта «Донецк» из госбюджета выделено 1,98 млрд грн. Львиную долю всех подрядов на строительство и ремонт аэропортов выиграли компании с общим корнем в названии: «Альтком» Инвест-Строй» (ведет работы в донецком аэропорту), «Альткомкиевбуд» (строит львовский аэропорт) и «Путевое строительство «Альтком» (также львовский аэропорт).

Общая сумма, которая была выделена на строительные-ремонтные работы в аэропортах этой фирме из бюджетов разных уровней, превысила 4 млрд грн. Стоит отметить, что с учетом других работ (как например, строительство и ремонт дорог), которые выполняли указанные три компании в текущем году, общая сумма полученного ими госзаказа составила 6,5 млрд грн. Напомним, что Кабинет Министров намерен завершить реконструкцию международного аэропорта «Львов» до апреля 2012 г. (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2011. – 14.12).